ĢENERĀLADVOKĀTA ŽANA RIŠĀRA DELATŪRA
[*JEAN RICHARD DE LA TOUR*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2024. gada 21. martā [1]

Apvienotās lietas no C-498/22 līdz C-500/22

***Novo Banco SA* – filiāle Spānijā,**
Banco de Portugal,
Fundo de Resolução
pret
***C.F.O.* (C-498/22)**
***J.M.F.T.*,**
***M.H.D.S* (C-499/22) un**
***Proyectos, Obras y Servicios de Badajoz SL* (C-500/22)**

(*Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa, Spānija) lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Kredītiestāžu reorganizācija un likvidācija – Direktīva 2001/24/EK – 3. un 6. pants – Tiesību, aktīvu vai saistību nodošana pagaidu iestādei – Nodošana atpakaļ kredītiestādei, attiecībā uz kuru tiek veikts reorganizācijas pasākums – *Lex concursus* – Reorganizācijas pasākuma spēkā esamība citās dalībvalstīs – Savstarpējā atzīšana – Reorganizācijas pasākuma publicēšanas pienākuma neievērošanas sekas – Eiropas Savienības Pamattiesību harta – 17., 21., 38. un 47. pants – Tiesības uz īpašumu – Efektīva tiesību aizsardzība – Patērētāju tiesību aizsardzība – Tiesiskās drošības, tiesiskās paļāvības aizsardzības, kā arī vienlīdzības un jebkādas diskriminācijas pilsonības dēļ aizlieguma principi – Direktīva 93/13/EEK – Negodīgi noteikumi

I. Ievads

1. Lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2001/24/EK (2001. gada 4. aprīlis) par kredītiestāžu reorganizāciju un likvidāciju [2] 3. panta 2. punktu un 6. pantu, kā arī Padomes Direktīvas 93/13/EEK (1993. gada 5. aprīlis) par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos [3] 6. panta 1. punktu, lasot tos kopsakarā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas [4] 17., 21., 38. un 47. pantu, kā arī tiesiskās drošības un tiesiskās paļāvības aizsardzības principiem.

1 Oriģinālvaloda – franču.
2 OV 2001, L 125, 15. lpp.
3 OV 1993, L 95, 29. lpp.
4 Turpmāk tekstā – "Harta".

2. Šie lūgumi tika iesniegti saistībā ar strīdiem starp *Novo Banco SA* – filiāli Spānijā (turpmāk tekstā – "*Novo Banco España*"), kuru atbalsta *Banco de Portugal* (Portugāles Centrālā banka) un *Fundo de Resolução* (Noregulējuma fonds, Portugāle), un vairākiem *Novo Banco España* klientiem, kura pārņēma *Banco Espírito Santo SA* – filiāli Spānijā (turpmāk tekstā – "*BES España*"), filiāli Portugāles kredītiestādei *Banco Espíritu Santo SA* (turpmāk tekstā – "*BES*"), kuras tiesību pārņēmēja ir *Novo Banco SA* pēc Portugāles Centrālās bankas veiktajiem reorganizācijas pasākumiem. Minētie lūgumi ir par šo reorganizācijas pasākumu ietekmi uz dažādiem finanšu produktu un pakalpojumu līgumiem.

3. Es ierosināšu Tiesai, pirmkārt, nospriest, ka Direktīvas 2001/24 6. pantā paredzētās publikācijas, kuras mērķis ir sniegt iespēju trešām personām celt prasību par reorganizācijas pasākumu izcelsmes dalībvalstī, neesamība neietekmē šā pasākuma savstarpējas atzīšanas sekas uzņēmējās dalībvalstīs. Otrkārt, vēlos ierosināt Tiesai nospriest, ka privātpersonas nevar atsaukties uz tiesisko paļāvību attiecībā uz pagaidu banku, kas izveidota reorganizācijas pasākuma ietvaros. Treškārt, ierosināšu Tiesai nospriest, ka zaudējumu atlīdzības prasījumus saistībā ar līgumu var atstāt tādas bankas pasīvā, uz kuru attiecas reorganizācijas pasākums, izveidojot pagaidu banku, kurai tiek nodoti tikai atsevišķi aktīvi un atsevišķi pasīvi.

II. Atbilstošās tiesību normas

A. Savienības tiesības

1. Direktīva 93/13

4. Direktīvas 93/13 6. panta 1. punktā ir noteikts:

"Dalībvalstis nosaka, ka negodīgi noteikumi, kas izmantoti pārdevēja vai piegādātāja ar patērētāju noslēgtā līgumā, atbilstoši savas valsts tiesību aktiem nav saistoši patērētājam un ka līgums pie tādiem pašiem noteikumiem turpina pusēm būt saistošs, ja tas var pastāvēt bez negodīgajiem noteikumiem."

2. Direktīva 2001/24

5. Direktīvas 2001/24 4., 6., 7., 11., 12. un 16. apsvērumā ir noteikts:

"(4) Jo īpaši nebūtu vēlams atteikties no [..] savienības starp iestādi un tās filiālēm, ja ir nepieciešams veikt reorganizācijas pasākumus vai uzsākt likvidāciju.

[..]

(6) Izcelsmes dalībvalsts tiesu un administratīvajām iestādēm vienīgajām ir jābūt tiesībām lemt par reorganizācijas pasākumiem un to īstenošanu attiecīgajā valstī, kas paredzēti spēkā esošajos likumos. Ņemot vērā grūtības, saskaņojot dalībvalstu tiesību aktus un praksi, ir jāparedz, ka dalībvalstīm ir savstarpēji jāatzīst pasākumi, ko katra no tām ir veikusi, lai atjaunotu to kredītiestāžu ekonomisko dzīvotspēju, kurām tā ir izsniegusi atļaujas.

(7) Ir būtiski nodrošināt, lai visās dalībvalstīs spēkā būtu reorganizācijas pasākumi, ko veic izcelsmes dalībvalsts administratīvās vai tiesu iestādes, un pasākumi, kurus šo reorganizācijas pasākumu vadīšanas nolūkā veic minēto iestāžu nozīmētas personas vai iestādes [..]

[..]

(11) Par reorganizācijas pasākumu veikšanu ir nepieciešams informēt trešās personas tajās dalībvalstīs, kur atrodas filiāles, ja šādi pasākumi varētu traucēt īstenot dažas to tiesības.

(12) Princips, ka tiek nodrošināta vienādas attieksme pret kreditoriem saistībā ar viņiem paredzētajām iespējām rīkoties, prasa, lai izcelsmes dalībvalsts administratīvās un tiesu iestādes veiktu nepieciešamos pasākumus, lai kreditori uzņēmējā dalībvalstī varētu īstenot savas tiesības rīkoties paredzētajā laika posmā.

[..]

(16) Vienāda attieksme pret kreditoriem paredz, ka kredītiestādi likvidē saskaņā ar vienotības un universalitātes principiem, kas paredz izcelsmes dalībvalsts administratīvo un tiesu iestāžu ekskluzīvu kompetenci un to lēmumus atzīšanu, kā arī to, ka šīs iestādes [šie lēmumi] visās pārējās dalībvalstīs varētu bez jebkādām formalitātēm īstenot pilnvaras [radīt sekas], kas tām piešķirtas izcelsmes dalībvalsts tiesību aktos, izņemot gadījumus, kad šajā direktīvā paredzēts citādi."

6. Šīs direktīvas 1. panta 1. punktā ir paredzēts:

"Šī direktīva attiecas uz kredītiestādēm un to filiālēm, kas ir izveidotas dalībvalstīs, kas nav dalībvalstis, kurās atrodas to galvenie biroji, kā noteikts Direktīvas 2000/12/EK [5] 1. panta 1. un 3. punktā, ievērojot minētās direktīvas 2. panta 3. punktā izklāstītos nosacījumus un izņēmumus."

7. Saskaņā ar Direktīvas 2001/24 2. panta septīto ievilkumu "reorganizācijas pasākumi" ir definēti kā "pasākumi, kas paredzēti, lai saglabātu vai atjaunotu kādas finanšu iestādes finansiālo stāvokli un kas varētu ietekmēt trešo personu iepriekš pastāvējušas tiesības, tostarp pasākumi, kuros pastāv iespējamība pārtraukt maksājumus, pārtraukt piespiedu izpildes pasākumus vai samazināt [prasījumus]".

8. Šīs direktīvas II sadaļā "Reorganizācijas pasākumi" ir ietverts 3.–8. pants.

9. Minētās direktīvas 3. pantā "Reorganizācijas pasākumu noteikšana – piemērojamie tiesību akti" ir noteikts:

"1. Tikai izcelsmes dalībvalsts administratīvajām vai tiesu iestādēm ir tiesības lemt par viena vai vairāku reorganizācijas pasākumu īstenošanu kredītiestādē, tostarp citās dalībvalstīs reģistrētās filiālēs.

2. Reorganizācijas pasākumus piemēro saskaņā ar izcelsmes dalībvalstī spēkā esošajiem normatīvajiem un administratīvajiem aktiem, un procedūrām, ja vien šajā direktīvā nav noteikts citādi.

[5] Eiropas Parlamenta un Padomes direktīva (2000. gada 20. marts) par kredītiestāžu darbības sākšanu un veikšanu (OV 2000, L 126, 1. lpp.).

Šie pasākumi saskaņā ar tās dalībvalsts tiesību aktiem pilnībā turpina darboties [Eiropas Savienības] teritorijā bez jebkādām turpmākām formalitātēm, tostarp attiecībā pret trešajām personām citās dalībvalstīs, pat tad, ja tiem piemērojamos uzņēmējas dalībvalsts noteikumos nav paredzēti šādi pasākumi vai arī to izpilde ir pakļauta nosacījumiem, kas nav izpildīti.

Reorganizācijas pasākumi ir spēkā visā [Savienības] teritorijā, tiklīdz tie ir stājušies spēkā tajā dalībvalstī, kur tos veic."

10. Direktīvas 2001/24 6. pants "Publicēšana" ir formulēts šādi:

"1. Ja saskaņā ar 3. panta 1. un 2. punktu noteikto reorganizācijas pasākumu veikšana varētu ietekmēt trešo personu tiesības uzņēmējā dalībvalstī un ja uzņēmējā [izcelsmes] dalībvalstī varētu tikt iesniegta apelācija pret lēmumu, kas paredz pasākuma veikšanu, tad uzņēmējas [izcelsmes] dalībvalsts administratīvās vai tiesu iestādes, administrators vai jebkura persona, kam uzņēmējā [izcelsmes] dalībvalstī ir tādas tiesības, publicē lēmuma izrakstu *[Eiropas Savienības] Oficiālajā Vēstnesī*[6] un katras uzņēmējas dalībvalsts divos valsts mēroga laikrakstos, lai jo īpaši atvieglotu tiesību apstrīdēt lēmumu laicīgu izpildi.

2. Šī panta 1. punktā paredzēto lēmuma izrakstu pēc pirmās iespējas vispiemērotākajā veidā nosūta [Eiropas Savienības] Oficiālo publikāciju birojam un katras uzņēmējas dalībvalsts diviem valsts mēroga laikrakstiem.

[..]

4. Publicēšanai paredzētajā lēmuma izrakstā attiecīgās dalībvalsts vai dalībvalstu oficiālajā valodā vai oficiālajās valodās ir precizēts, jo īpaši, pieņemtā lēmuma mērķis un tiesiskais pamats, apelācijas sūdzību iesniegšanas termiņš, saprotami norādot termiņa beigu dienu un pilnu adresi tām iestādēm vai tiesai, kas ir kompetenta izskatīt apelācijas sūdzību.

5. Reorganizācijas pasākumi ir spēkā neatkarīgi no 1. līdz 3. punktā paredzētajiem pasākumiem, un tie pilnībā ir spēkā attiecībā pret kreditoriem, ja vien uzņēmējas [izcelsmes] dalībvalsts administratīvās vai tiesu iestādes neparedz ko citu vai ja vien citādi nav noteikts attiecīgās [šīs] valsts tiesību aktos, kas attiecas uz šādiem pasākumiem."

11. Šīs direktīvas 7. panta "Pienākums informēt kreditorus un tiesības iesniegt prasījumus" 1. punktā ir paredzēts:

"Ja uzņēmējas [izcelsmes] dalībvalsts tiesību aktos ir paredzēta prasījuma iesniegšana, lai to atzītu, vai arī obligāta paziņošana par attiecīgo pasākumu kreditoriem, kuru dzīvesvieta, pastāvīgās dzīvesvietas vai galvenie biroji atrodas attiecīgajā [šajā] valstī, uzņēmējas [izcelsmes] dalībvalsts administratīvās vai tiesu iestādes vai administrators informē arī zināmos kreditorus, kuru dzīvesvieta, pastāvīgā dzīvesvieta vai galvenais birojs atrodas citās dalībvalstīs, saskaņā ar 14. pantā un 17. panta 1. punktā izklāstīto procedūru."

12. Saskaņā ar minētās direktīvas 23. panta 1. punktu reorganizācijas pasākumu veikšana neietekmē kreditoru tiesības pieprasīt savu prasījumu un kredītiestādes prasījumu savstarpēju ieskaitu, ja šāds savstarpējs ieskaits ir atļauts ar tiesību aktu, kas attiecas uz kredītiestādes prasījumu.

[6] Turpmāk tekstā – "OV".

13. Tās pašas direktīvas 32. pantā "Nepabeigtas tiesas prāvas" ir noteikts:

"Reorganizācijas pasākumu vai likvidācijas procesa ietekmi uz nepabeigtām tiesas prāvām saistībā ar aktīviem vai tiesībām, kas kredītiestādei ir anulētas, regulē vienīgi tās dalībvalsts tiesību akti, kurā notiek attiecīgā tiesas prāva."

3. Direktīva 2014/59/ES

14. Direktīvas 2014/59/ES[7] 83. panta "Noregulējuma iestāžu procedūras pienākumi" 4. un 5. punktā ir noteikts:

"4. Noregulējuma iestāde publicē – vai nodrošina attiecīgu publicēšanu – tā rīkojuma vai akta kopiju, ar kuru tiek veiktas noregulējuma darbības, vai paziņojumu, kurā ir apkopota noregulējuma darbību ietekme, jo īpaši – ietekme uz privātajiem klientiem, un attiecīgā gadījumā 69., 70. un 71. pantā minētās apturēšanas vai ierobežošanas noteikumus un ilgumu, izmantojot šādus līdzekļus:

a) savu oficiālo tīmekļa vietni;

b) kompetentās iestādes, ja tā nav tā pati noregulējuma iestāde, tīmekļa vietni un [Eiropas Banku iestādes (EBI)] tīmekļa vietni;

c) noregulējamās iestādes tīmekļa vietni;

d) ja noregulējamās iestādes akcijas, citus īpašumtiesību instrumentus vai parāda instrumentus ir atļauts tirgot regulētā tirgū – līdzekļus, ko izmanto regulētās informācijas atklāšanai par šo noregulējamo iestādi saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2004/109/EK [8] 21. panta 1. punktu.

5. Ja akcijas, īpašumtiesību instrumentus vai parāda instrumentus nav atļauts tirgot regulētā tirgū, noregulējuma iestāde nodrošina, ka 4. punktā minētos instrumentus apliecinošie dokumenti tiek nosūtīti zināmajiem noregulējamās iestādes akcionāriem un kreditoriem, kuri ir iekļauti noregulējuma iestādei pieejamajos noregulējamās iestādes reģistros vai datubāzēs."

15. Šīs direktīvas 117. panta "Grozījumi Direktīvā [2001/24]" 1. punktā ir paredzēts pievienot šīs direktīvas 1. pantam 5. punktu, saskaņā ar kuru "šīs direktīvas 4. un 7. pantu [..] nepiemēro, ja ir piemērojams Direktīvas [2014/59] 83. pants".

16. Saskaņā ar Direktīvas 2014/59 130. panta 1. punktu direktīvas transponēšanas termiņš bija 2014. gada 31. decembris.

17. Saskaņā ar šīs direktīvas 131. pantu tā stājās spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas OV, proti, 2014. gada 2. jūlijā.

[7] Eiropas Parlamenta un Padomes direktīva (2014. gada 15. maijs), ar ko izveido kredītiestāžu un ieguldījumu brokeru sabiedrību atveseļošanas un noregulējuma režīmu un groza Padomes Direktīvu 82/891/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2001/24/EK, 2002/47/EK, 2004/25/EK, 2005/56/EK, 2007/36/EK, 2011/35/ES, 2012/30/ES un 2013/36/ES, un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1093/2010 un (ES) Nr. 648/2012 (OV 2014, L 173, 190. lpp.).

[8] Eiropas Parlamenta un Padomes direktīva (2004. gada 15. decembris) par atklātības prasību saskaņošanu attiecībā uz informāciju par emitentiem, kuru vērtspapīrus atļauts tirgot regulētā tirgū, un par grozījumiem Direktīvā 2001/34/EK (OV 2004, L 390, 38. lpp.).

B. Spānijas tiesības

18. 2005. gada 22. aprīļa *Ley 6/2005 sobre saneamiento y liquidación de las entidades de crédito* (Likums 6/2005 par kredītiestāžu reorganizāciju un likvidāciju)[9], ar kuru Spānijas tiesību sistēmā tika transponēta Direktīva 2001/24, 19. panta 1. punktā ir paredzēts:

"Ja attiecībā uz kredītiestādi, kurai kādā [..] dalībvalstī ir izsniegta atļauja un kurai ir vismaz viena filiāle vai kura sniedz pakalpojumus Spānijā, tiek noteikts reorganizācijas pasākums vai uzsākts likvidācijas process, minētais pasākums vai process bez jebkādām turpmākām formalitātēm rada visas tiesiskās sekas Spānijā, tiklīdz tie šādas sekas rada dalībvalstī, kurā pasākums ticis noteikts vai likvidācijas process ticis uzsākts."

C. Portugāles tiesības

19. *Regime Geral das Instituições de Crédito e Sociedas Financeiras* (Kredītiestāžu un finanšu sabiedrību vispārējais režīms) 145.-C un nākamie panti, kuri ieviesti ar 2012. gada 10. februāra *Decreto-Lei nº 31-A/2012* (Dekrētlikums Nr. 31-A/2012)[10], reglamentē kredītiestāžu un finanšu sabiedrību reorganizācijas un noregulējuma pasākumus.

III. Pamatlietu faktiskie apstākļi un prejudiciālie jautājumi

A. Lieta C-498/22

20. *C.F.O.* 2006. gada 11. decembrī kā patērētāja ar *BES España* noslēdza hipotekārā aizdevuma līgumu, kurā bija iekļauts noteikums par minimālo procentu likmi jeb noteikumi par procentu likmes "minimumu" 2 % apmērā.

21. Ar 2013. gada 9. maija spriedumu *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa, Spānija) atzina, ka šādi noteikumi par procentu likmes minimumu ir negodīgi pārskatāmības trūkuma dēļ. Pēc *C.F.O.* pieprasījuma *BES España*, lūdzot to vairs nepiemērot hipotekārā aizdevuma līgumā ietverto noteikumu par procentu likmes minimumu, *BES España* no 2013. gada jūnija pārtrauca piemērot šo noteikumu.

22. Piemērojot kredītiestāžu un finanšu sabiedrību vispārējo režīmu un ņemot vērā *BES* smagās finansiālās grūtības, Portugāles Centrālās bankas valde ar 2014. gada 3. augusta lēmumu, kas grozīts ar 2014. gada 11. augusta lēmumu (turpmāk tekstā – "2014. gada augusta lēmums"), noteica šīs kredītiestādes "noregulējuma" pasākumus.

23. Ar šo lēmumu Portugāles Centrālā banka nolēma izveidot pagaidu banku *Novo Banco*, kurai tika nodoti minētā lēmuma 2. pielikumā aprakstītie *BES* aktīvi, pasīvi un citi nemateriālie elementi.

24. To pasīvu vidū, kuri tika izslēgti no nodošanas *Novo Banco*, bija it īpaši minētas "saistības vai iespējamās saistības, it īpaši tās, kuru pamatā ir krāpšana vai regulējošu, krimināltiesisku vai administratīvu noteikumu vai lēmumu pārkāpums".

[9] *BOE* Nr. 97, 2005. gada 23. aprīlis, 13912. lpp.

[10] *Diário da República*, 1. papildinājums, 1. sērija, Nr. 30, 2012. gada 10. februāris.

25. Pēc šīs nodošanas *Novo Banco España* kļuva par 2006. gada 11. decembrī noslēgtā aizdevuma līguma hipotekāro kreditoru un sāka iekasēt no *C.F.O.* ikmēneša atmaksu.

26. *Banco de España* (Spānijas Centrālā banka) 2014. gada 3. oktobrī publicēja paziņojumu *Boletín Oficial del Estado*, kurā bija norādīts, ka ar 2014. gada augusta lēmumu Portugāles Centrālā banka ir piemērojusi *BES* noregulējuma pasākumu, kas izpaužas kā daļēja tās darbību nodošana pagaidu bankai *Novo Banco*, kura bez pārtraukuma turpinot *BES* parasto darbību, jo šis pasākums esot uzskatāms par reorganizācijas pasākumu Direktīvas 2001/24 2. panta izpratnē.

27. Portugāles Centrālā banka 2015. gada 29. decembrī pieņēma divus lēmumus, ar kuriem tika grozīts un izskaidrots 2014. gada augusta lēmuma 2. pielikums (turpmāk tekstā – "2015. gada 29. decembra lēmumi"), kuros it īpaši bija precizēts, ka no šīs dienas "prasījumi un kompensācijas saistībā ar atsevišķu aizdevuma līgumu, kuros *BES* bija aizdevējs, noteikumu iespējamo atcelšanu" *Novo Banco* netika nodoti.

28. 2017. gada janvārī *C.F.O.* lūdza *Novo Banco España* atmaksāt summas, ko *BES España* bija saņēmusi saskaņā ar sava hipotekārā aizdevuma noteikumu par procentu likmes minimumu.

29. 2017. gada 21. marta vēstulē *Novo Banco* noraidīja šo lūgumu, apgalvojot, ka banka esot rīkojusies pilnīgi pārskatāmi attiecībā uz informāciju par šo procentu likmes minimuma noteikumu, kas tika parakstīts 2006. gada 24. novembrī, proti, pirms hipotekārā aizdevuma notariālā akta parakstīšanas.

30. 2017. gada 4. maijā *C.F.O.* cēla prasību pret *Novo Banco España*, lūdzot negodīguma dēļ atzīt par spēkā neesošu noteikuma par procentu likmes minimumu, kas bija iekļauts ar *BES España* noslēgtajā hipotekārā aizdevuma līgumā, un piespriest *Novo Banco España* tai atmaksāt saskaņā ar šo noteikumu nepamatoti samaksātās summas.

31. *Novo Banco España* iebilda pret prasību, izvirzot iebildi par atbildētāja statusa neesamību, pamatojoties uz to, ka prasījums, kas varētu rasties par labu *C.F.O.*, ko veidoja to summu atmaksa, kuras *BES España* saņēma, piemērojot "minimuma" noteikumu, netika nodots *Novo Banco*, Portugāles Centrālajai bankai veicot *BES* reorganizācijas pasākumus.

32. Gan pirmās instances tiesa, gan apelācijas instancē *Audiencia Provincial* [Provinces tiesa, Spānija] noraidīja *Novo Banco España* celto iebildi un apmierināja *C.F.O.* prasību.

33. *Novo Banco España* iesniedza pārsūdzību *Tribunal supremo* (Augstākā tiesa), kas apmierināja Portugāles Centrālās bankas un Noregulējuma fonda lūgumu iestāties lietā apelācijas sūdzības atbalstam.

34. Pirmkārt, iesniedzējtiesa atgādina, ka, lai gan Portugāles Centrālās bankas 2014. gada augusta un 2015. gada 29. decembra lēmumi tiek uzskatīti par reorganizācijas pasākumiem Direktīvas 2001/24 izpratnē [11] un tie var ietekmēt trešās personas, šie lēmumi nav tikuši publicēti, pretēji tam, kas esot prasīts šīs direktīvas 6. panta 1.–4. punktā. Šajā ziņā šī tiesa uzsver, ka Portugāles Centrālās bankas tīmekļa vietnē angļu un portugāļu valodā, kā arī Spānijas plašsaziņas līdzekļos par *BES* krīzi un *Novo Banco* izveidi sniegtā informācija bija ļoti vispārīga un neļāva attiecīgajiem klientiem noteikt no aktīvu nodošanas izslēgtos pasīvus un apzināties savu tiesību

[11] Tā atsaucas uz spriedumu, 2021. gada 29. aprīlis, *Banco de Portugal* u.c. (C-504/19, turpmāk tekstā – "spriedums *Banco de Portugal* u.c.", EU:C:2021:335).

ierobežojumu, ko ietver šāda izslēgšana. Turklāt minētā tiesa norāda, ka arī Spānijas Centrālās bankas publicētais paziņojums, kas minēts šo secinājumu 26. punktā, arī neatbilstot šajā tiesību normā prasītajiem nosacījumiem.

35. Šāda publicēšanas neesamība minētajā tiesību normā noteiktajā kārtībā gandrīz visiem Spānijā dzīvojošiem *BES España* klientiem liedza celt prasību par Portugāles Centrālās bankas lēmumiem un tas izraisīja to, ka tie iesniedza prasības par *Novo Banco España*, saistībā ar kurām tā tomēr atsaucās uz atbildētāja statusa neesamību, lai pret to vērstos tiesā, pamatojoties uz to, ka reorganizācijas pasākumu ietvaros tai neesot nodots pienākums atmaksāt summas, ko šie klienti bija samaksājuši negodīga noteikuma piemērošanas dēļ.

36. Iesniedzējtiesa šaubās, vai Direktīvas 2001/24 6. panta 5. punkts, saskaņā ar kuru reorganizācijas pasākumi tiek piemēroti un ir spēkā neatkarīgi no šīs normas 1.–3. punktā paredzētajiem publicitātes pasākumiem, var attiekties uz ilgstošu nepublicēšanu uzņēmējā dalībvalstī par ierobežojumiem vai tiesību atņemšanu, ko šie pasākumi nosaka attiecīgās struktūras klientiem, kā arī par tiem pieejamiem tiesiskās aizsardzības līdzekļiem.

37. Līdz ar to tā vēlas noskaidrot, vai Direktīvas 2001/24 3. panta 2. punktā paredzētais pienākums uzņēmējā dalībvalstī atzīt izcelsmes dalībvalstī veikto reorganizācijas pasākumu sekas varētu atbilst Hartas 47. pantā nostiprinātajam tiesību uz efektīvu tiesību aizsardzību principam, tās 21. panta 2. punktā paredzētajam jebkādas diskriminācijas pilsonības dēļ aizlieguma principam, kā arī tiesiskās drošības principam, ja šādi pasākumi nav tikuši publicēti šīs direktīvas 6. panta 1.–4. punktā noteiktajā kārtībā.

38. Otrkārt, iesniedzējtiesa norāda, ka *Novo Banco España* atbildē uz *C.F.O.* sūdzību netika apšaubīta atbildības par pasīviem nodošana, it īpaši pienākums atmaksāt summas, ko *C.F.O.* bija samaksājusi *BES España*, piemērojot noteikumu par procentu likmes minimumu, kurš vēlāk tika atzīts par negodīgu. Gluži pretēji, *Novo Banco España* esot atbildējusi pēc būtības, uzsverot, ka "banka ir rīkojusies pilnīgi pārredzami" brīdī, kad to kontrolēja Noregulējuma fonds, kas pats bija publiskā sektora iestāde, kura ir atkarīga no Portugāles Centrālās bankas. Līdz ar to *C.F.O.* esot iesniegusi prasību tiesā, pamatojoties uz pārliecību, ka *Novo Banco España* kā bankas iestādes filiāle, kuru kontrolē valsts iestāde, rīkojoties saskaņā ar Savienības tiesībām, hipotekārā aizdevuma līgumā noteikti ir kreditora pozīcijā.

39. Tātad šī tiesa vēlas noskaidrot, vai situācijā, kad patērētājs, kurš dzīvo uzņēmējā dalībvalstī, varēja pamatot savu tiesisko paļāvību uz pagaidu bankas, kuru kontrolē izcelsmes dalībvalsts valsts iestāde, rīcību, Direktīvas 2001/24 3. panta 2. punktā noteiktais pienākums atzīt reorganizācijas pasākumu sekas atbilst Hartas 47. pantam, kā arī tiesiskās drošības principam.

40. Treškārt, iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai, ņemot vērā Savienības tiesības, it īpaši Direktīvas 93/13 6. panta 1. punktu, ir tiesiska līgumisko attiecību sadrumstalotība, kas izriet no pamatlietā aplūkotajiem reorganizācijas pasākumiem, proti, ka patērētājam ir saistoši viņa pienākumi pret *Novo Banco España*, tai maksājot ikmēneša maksājumus par hipotekāro aizdevumu, par ko sākotnēji līgums tika noslēgts ar *BES España*, kaut arī tajā pašā laikā *Novo Banco España* bija tikusi atbrīvota no pienākuma atmaksāt summas, ko *BES España* ir saņēmusi, piemērojot noteikumu par procentu likmes minimumu, kā rezultātā šis negodīgais noteikums šim patērētājam ir saistošs, jo viņš nevarētu atgūt šīs summas no *BES*, ņemot vērā tās maksātnespēju. Šāda situācija varētu būt nesamērīga iejaukšanās patērētāja tiesībās uz īpašumu, kas ir pretrunā Hartas 17. pantam.

41. Šajā kontekstā iesniedzējtiesa uzskata par apšaubāmu, ka patērētāju tiesības nebūtu prioritāras salīdzinājumā ar finanšu sistēmas stabilitāti [12].

42. Šādos apstākļos *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai ar [Hartas] 47. pantā noteiktajām pamattiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, vispārējo tiesiskās drošības principu un vienlīdzības un jebkādas diskriminācijas pilsonības dēļ aizlieguma principu, kas noteikts Hartas 21. panta 2. punktā, ir saderīga tāda Direktīvas 2001/24 3. panta 2. punkta interpretācija, kas paredz uzņēmējā dalībvalstī atzīt tāda izcelsmes dalībvalsts kompetentās administratīvās iestādes lēmuma sekas, kas nav publicēts saskaņā ar [šīs] direktīvas [..] 6. panta 1.–4. punktā prasīto?

2) Vai ar Hartas 47. pantā noteiktajām pamattiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā un vispārējo tiesiskās drošības principu ir saderīga tāda Direktīvas 2001/24 3. panta 2. punkta interpretācija, kas paredz uzņēmējā dalībvalstī atzīt tāda izcelsmes dalībvalsts kompetentās administratīvās iestādes lēmuma sekas, kas ir izslēdzis noteiktus pienākumus un saistības, nododot "pagaidu bankai" tās bankas, kurai piemēro reorganizācijas pasākumus, parasto darbību un virkni mantisko elementu, kad pati "pagaidu bankas", ko kontrolē Savienības tiesības piemērojošā valsts iestāde, vēlākā rīcība ir radījusi uzņēmējas dalībvalsts klientiem tiesisko paļāvību, ka tā ir pārņēmusi pienākumiem un saistībām, kas reorganizējamajai bankai ir pret šiem klientiem, atbilstošo pasīvu?

3) Vai ar Hartas 17. pantā noteiktajām pamattiesībām uz īpašumu, Hartas 38. pantā noteikto augsta patērētāju tiesību aizsardzības līmeņa principu, Direktīvas [1993/13] 6. panta 1. punktu un vispārējo tiesiskās drošības principu ir saderīga tāda Direktīvas 2001/24 3. panta 2. punkta interpretācija, kas paredz uzņēmējā dalībvalstī atzīt tāda izcelsmes dalībvalsts kompetentās administratīvās iestādes lēmuma sekas, ar kuru "pagaidu bankai" nodod kreditora statusu hipotekārā aizdevuma līgumā, bet darboties nespējīgajai bankai tiek atstāts pienākums atmaksāt patērētājam aizņēmējam summas, kas iekasētas, piemērojot negodīgu šā līguma noteikumu?"

B. Lieta C-499/22

43. *J.M.F.T.* un *M.H.D.S.* atvēra vērtspapīru kontu un noslēdza ieguldījumu portfeļu pārvaldības līgumu ar *BES España*. Tie 2007. gada 3. oktobrī ar *BES España* noslēdza netipisku finanšu līgumu (turpmāk tekstā – "NFL"), kura darbības termiņš beidzās 2014. gada 11. oktobrī, kad to izbeidza un likvidēja *Novo Banco*, kas tikmēr bija kļuvusi par *BES* tiesību pārņēmēju. 2008. gada 28. aprīlī tie ar *BES España* noslēdza arī līgumu par strukturētu finanšu produktu, kura darbības termiņš beidzās 2013. gada 28. aprīlī un kuru *BES España* likvidēja ar zaudējumiem.

44. *J.M.F.T.* 2014. gada augustā no *Novo Banco* saņēma vairākus paziņojumus, kuros bija norādīts, ka pēc Portugāles Centrālās bankas pieņemtajiem lēmumiem attiecībā uz *BES* tiks turpinātas banku attiecības starp *BES España* klientiem un jauno iestādi *Novo Banco España*, kā arī NFL finanšu stāvokļa pārskatu.

[12] Tā atsaucas uz spriedumu, 2016. gada 21. decembris, *Gutiérrez Naranjo* u.c. (C-154/15, C-307/15 un C-308/15, turpmāk tekstā – "spriedums *Gutiérrez Naranjo* u.c.", EU:C:2016:980), kurā Tiesa atzina, ka *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa) judikatūra, ar kuru, lai garantētu Spānijas finanšu sistēmas stabilitāti, kura tobrīd atradās smagā krīzē, tika ierobežotas restitūcijas sekas, kas radās noteikuma par procentu likmes minimumu atcelšanas rezultātā, līgumos, ko pārdevējs vai piegādātājs bija noslēdzis ar patērētāju, ir pretrunā Direktīvas 93/13 6. panta 1. punktam.

45. 2017. gada 17. aprīlī *J.M.F.T.* un *M.H.D.S.* cēla prasību pret *Novo Banco*, galvenokārt prasot anulēt abus finanšu līgumus, pamatojoties uz kļūdainu piekrišanu, ko izraisīja *BES* sniegtā kļūdainā informācija, kā arī prasot abpusēji atmaksāt katras puses saņemtās summas, pieskaitot procentus no katra maksājuma dienas, un, pakārtoti, prasot atlīdzināt zaudējumus, kas radušies, iegādājoties abus finanšu produktus, pieskaitot procentus, kas aprēķināti pēc likumā noteiktās procentu likmes no prasības paziņošanas dienas.

46. *Novo Banco España* iebilda pret šo prasību, izvirzot iebildi par atbildētāja statusa neesamību, pamatojoties uz to, ka [atbildība par] prasījumu, kas varētu būt radies par labu *J. M. F. T.* un *M. H. D. S.* un kas ietvertu to summu atmaksāšanu, kuras viņi samaksājuši par finanšu produktiem, sakarā ar līgumu iespējamo spēkā neesamību, vai zaudējumu atlīdzināšanu, kas radušies tādēļ, ka tie nebija informēti par attiecīgo finanšu instrumentu riskiem, netika nodota *Novo Banco*, Portugāles Centrālajai bankai veicot *BES* reorganizācijas pasākumus.

47. Prasība pirmajā instancē tika apmierināta.

48. Pēc *Novo Banco España* iesniegtās apelācijas sūdzības *Audiencia Provincial* (Provinces tiesa) apmierināja apelācijas sūdzību, ciktāl tā attiecās uz 2008. gada 28. aprīlī noslēgto līgumu, pamatojoties uz to, ka *BES España* šo līgumu likvidēja 2013. gada 28. aprīlī, proti, pirms *Novo Banco* izveides *BES* reorganizācijas pasākumu ietvaros. Tātad runa bija par darījumu, kura sekas bija beigušās pirms šiem pasākumiem, tādējādi *Novo Banco* nebija nodotas nekādas saistības vai atbildība, kas izrietēja no šī līguma.

49. Savukārt *Audiencia Provincial* (Provinces tiesa) noraidīja apelācijas sūdzību, ciktāl tā attiecās uz NFL, kura pārvaldību un likvidāciju 2014. gada oktobrī vadīja *Novo Banco*. Šī tiesa arī norādīja, ka 2014. gada augusta lēmumā no nodošanas tika izslēgts nevis tāds strukturēts produkts kā NFL, bet gan *BES* iestāžu emitēti parāda instrumenti. Tā piebilda, ka Portugāles Centrālās bankas turpmākajos lēmumos sniegtie paskaidrojumi nav būtiski, jo līgums tika pasludināts par spēku zaudējušu un likvidētu jau agrāk.

50. *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa), izskatot pārsūdzības par šo spriedumu, ko iesniedza *J. M. F. T.* un *M. H. D. S.*, no vienas puses, un *Novo Banco España*, kuru atbalsta Portugāles Centrālās banka un Noregulējuma fonds, no otras puses, savu lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu pamato tāpat kā lietā C-498/22 [13].

51. Šādos apstākļos *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

1) Vai ar [Hartas] 47. pantā noteiktajām pamattiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, vispārējo tiesiskās drošības principu un vienlīdzības un jebkādas diskriminācijas pilsonības dēļ aizlieguma principu, kas noteikts Hartas 21. panta 2. punktā, ir saderīga tāda Direktīvas 2001/24 3. panta 2. punkta interpretācija, kas paredz uzņēmējā dalībvalstī atzīt tāda izcelsmes dalībvalsts kompetentās administratīvās iestādes lēmuma sekas, kas nav publicēts saskaņā ar [šīs] direktīvas [..] 6. panta 1.–4. punktā prasīto?

[13] Skat. šo secinājumu 34.–40. punktu.

2) Vai ar Hartas 47. pantā noteiktajām pamattiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā un vispārējo tiesiskās drošības principu ir saderīga tāda Direktīvas 2001/24 3. panta 2. punkta interpretācija, kas paredz uzņēmējā dalībvalstī atzīt tāda izcelsmes dalībvalsts kompetentās administratīvās iestādes lēmuma sekas, kas ir izslēdzis noteiktus pienākumus un saistības, nododot "pagaidu bankai" tās bankas, kurai piemēro reorganizācijas pasākumus, parasto darbību un virkni mantisko elementu, kad pati "pagaidu bankas", ko kontrolē Savienības tiesības piemērojošā valsts iestāde, vēlākā rīcība ir radījusi uzņēmējas dalībvalsts klientiem tiesisko paļāvību, ka tā ir pārņēmusi pienākumiem un saistībām, kas reorganizējamajai bankai ir pret šiem klientiem, atbilstošo pasīvu?

3) Vai ar Hartas 17. pantā noteiktajām pamattiesībām uz īpašumu, Hartas 38. pantā noteikto augsta patērētāju tiesību aizsardzības līmeņa principu un vispārējo tiesiskās drošības principu ir saderīga tāda Direktīvas 2001/24 3. panta 2. punkta interpretācija, kas paredz uzņēmējā dalībvalstī atzīt tāda izcelsmes dalībvalsts kompetentās administratīvās iestādes lēmuma sekas, ar kuru "pagaidu bankai" nodod kreditora statusu ar banku – kas ir reorganizācijas pasākumu priekšmets – dibinātajās līgumiskajās attiecībās, bet atstāj darboties nespējīgajai bankai pienākumu atmaksāt klientam summas, ko tas samaksājis saskaņā ar līgumiem, kuri atcelti dēļ kļūdas gribas izteikumā, ko izraisīja bankas sniegtā nepilnīgā informācija?"

C. Lieta C-500/22

52. *Proyectos, Obras y Servicios de Badajoz SL* (turpmāk tekstā – "*POSB*") 2014. gada 17. novembrī sekundārajā tirgū iegādājās prioritāro obligāciju "*Senior Bond NB* 6,875 % *maturity July 2016*", kuras termiņš beidzās 2016. gada 15. jūlijā.

53. Šo obligāciju bija emitējusi *BES*, bet brīdī, kad *POSB* ar ieguldījumu sabiedrības starpniecību to iegādājās, šis nepakārtotais parāda instruments bija daļa no *Novo Banco* aktīviem, kurai tas bija ticis nodots saskaņā ar 2014. gada augusta lēmumu.

54. *Novo Banco* 2015. gada jūlijā izmaksāja *POSB* ienākumus par 2014.–2015. gadam atbilstošo obligācijas peļņu.

55. Kad 2016. gada 15. jūlijā pienāca obligācijas dzēšanas termiņš, *Novo Banco* ne vien nesamaksāja par obligāciju ienesīgumu par 2015.–2016. gadu, nedz arī atmaksāja *POSB* obligācijas nominālvērtību.

56. Atbildot uz tās sūdzību, *Novo Banco* norādīja, ka atteikums veikt maksājumu esot pamatots ar 2015. gada 29. decembra lēmumiem, ar kuriem pasīvi, kas saistīti ar šo obligāciju, no *Novo Banco* tika "nodoti atpakaļ" *BES*. Proti, šajos lēmumos it īpaši bija paredzēta nepakārtotu obligāciju "nodošana atpakaļ" no *Novo Banco BES*, tostarp no "*Senior Bond NB 6,875 % maturity July 2016*" izrietošās tiesības un atbildība.

57. *POSB* 2017. gada 25. jūnijā iesniedza prasību pret *Novo Banco*, pieprasot samaksāt obligācijas ienesīguma peļņu, kas atbilst 2015.–2016. gadam, un atmaksāt summu, kas atbilst obligācijas nominālvērtībai.

58. *Novo Banco* iebilda pret prasību, izvirzot iebildi par to, ka tai nav atbildētāja statusa, pamatojoties uz to, ka ar šo obligāciju saistītie pasīvi esot tikuši "nodoti atpakaļ" *BES*.

59. Gan pirmās instances tiesa, gan *Audiencia Provincial* (Provinces tiesa) apelācijas instancē noraidīja *Novo Banco* izvirzīto iebildi un apmierināja prasību.

60. *Tribunal supremo* (Augstākā tiesa), kurā *Novo Banco España*, ko atbalsta Portugāles Centrālā banka un Noregulējuma fonds, iesniedza pārsūdzību, jo īpaši norāda, ka nepakārtota parāda vērtspapīra turēšana *POSB* nodrošina Pamattiesību hartas 17. pantā atzīto īpašumtiesību aizsardzību. Tomēr ar šo parāda vērtspapīru saistīto pienākumu un saistību "nodošana atpakaļ" *BES* faktiski izraisītu tās īpašumtiesību atņemšanu, ņemot vērā, ka *BES* nav ekonomiski dzīvotspējīga banka, kurai ir atņemti aktīvi. Šī atņemšana bez taisnīgas un savlaicīgas kompensācijas arī var būt tiesiskās drošības principa pārkāpums [14].

61. Šādos apstākļos *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai ar [Hartas] 47. pantā noteiktajām pamattiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, vispārējo tiesiskās drošības principu un vienlīdzības un jebkādas diskriminācijas pilsonības dēļ aizlieguma principu, kas noteikts Hartas 21. panta 2. punktā, ir saderīga tāda Direktīvas 2001/24 3. panta 2. punkta interpretācija, kas paredz uzņēmējā dalībvalstī atzīt tāda izcelsmes dalībvalsts kompetentās administratīvās iestādes lēmuma sekas, kas nav publicēts saskaņā ar [šīs] direktīvas [..] 6. panta 1.–4. punktā prasīto?

2) Vai ar Hartas 17. pantā noteiktajām pamattiesībām uz īpašumu un vispārējo tiesiskās drošības principu ir saderīga tāda Direktīvas 2001/24 3. panta 2. punkta interpretācija, kas paredz uzņēmējā dalībvalstī atzīt tāda izcelsmes dalībvalsts kompetentās administratīvās iestādes lēmuma sekas, ar ko darboties nespējīgai bankai, kurai ir piemērotas noregulējuma darbības, ir nodoti atpakaļ pienākumi un saistības, kas izriet no nepakārtota parāda vērtspapīra, ko iegādājās kāda trešā persona, kad šie pienākumi un atbildības ietilpa "pagaidu bankas" aktīvos?"

62. Ar Tiesas priekšsēdētāja 2019. gada 29. septembra rīkojumu lietas C-498/22, C-499/22 un C-500/22 tika apvienotas rakstveida un mutvārdu procesā, kā arī sprieduma taisīšanai.

63. *C.F.O.*, *J.M.F.T.* un *M.H.D.S.*, *Novo Banco España*, Portugāles Centrālā banka, Spānijas un Portugāles valdības, kā arī Eiropas Komisija iesniedza rakstveida apsvērumus.

64. *C.F.O.*, *POSB*, *Novo Banco España*, Portugāles Centrālā banka, Spānijas un Portugāles valdības, kā arī Eiropas Savienības Padome, Komisija un Eiropas Parlaments piedalījās tiesas sēdē, kas notika 2023. gada 26. oktobrī, kurā tie atbildēja uz Tiesas uzdotajiem mutvārdu jautājumiem.

IV. Vērtējums

A. Par pirmajiem jautājumiem lietās C-498/22, C-499/22 un C-500/22

65. Katrā no šīm trim lietām iesniedzējtiesa lūdz Tiesai izvērtēt, vai ar Hartas 47. pantā noteiktajām pamattiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, vispārējo tiesiskās drošības principu un vienlīdzības un jebkādas diskriminācijas pilsonības dēļ aizlieguma principu, kas noteikts Hartas 21. panta 2. punktā, ir saderīga tāda Direktīvas 2001/24 3. panta 2. punkta

[14] Skatīt šo secinājumu 34.–37. punktu pirmā uzdotā prejudiciālā jautājuma pamatojumam.

interpretācija, kas paredz uzņēmējā dalībvalstī atzīt tāda izcelsmes dalībvalsts kompetentās administratīvās iestādes lēmuma sekas, kas nav publicēts saskaņā ar šīs direktīvas 6. panta 1.–4. punktā prasīto.

66. Citiem vārdiem sakot, iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, kādas ir sekas tam, ka izcelsmes dalībvalsts administratīvās vai tiesu iestādes, administrators vai jebkura cita persona, kas šim nolūkam ir pilnvarota izcelsmes dalībvalstī, nav publicējusi minētā 6. pantā noteiktajā kārtībā izrakstu no valsts lēmuma, ar kuru ir noteikts reorganizācijas pasākums, OV un katras uzņēmējas dalībvalsts divos valsts mēroga laikrakstos.

67. Vispirms ir jāprecizē, ka saskaņā ar Direktīvas 2001/24 6. panta 1. punktu šī publicēšana ir jāveic ar diviem nosacījumiem: pirmkārt, reorganizācijas pasākumam ir jābūt tādam, kas var ietekmēt trešo personu tiesības uzņēmējā dalībvalstī, un, otrkārt, izcelsmes dalībvalstī ir jābūt iespējai pārsūdzēt lēmumu, kas paredz pasākuma veikšanu. Šķiet, ka šajā lietā abi nosacījumi ir izpildīti, jo Portugālē ir iesniegta prasība par reorganizācijas pasākumu [15] un prasītāji pamatlietā ir kreditori, kurus šis pasākums ir skaris.

68. Turpinājumā no paša 6. panta 1. punkta formulējuma izriet, ka šī publikācija ir paredzēta, lai aizsargātu uzņēmējas dalībvalsts kreditoru tiesības uz pārsūdzību attiecībā uz reorganizācijas pasākumu izcelsmes dalībvalsts kompetentajā tiesā, jo tas beidzas ar šādiem vārdiem: "lai jo īpaši atvieglotu tiesību apstrīdēt lēmumu laicīgu izpildi".

69. Visbeidzot, daudzskaitļa lietojums, kā arī Direktīvas 2001/24 11. un 12. apsvēruma formulējums varētu likt domāt, ka ir jāaizsargā visi kreditoru tiesiskās aizsardzības līdzekļi ne tikai pret pašu reorganizācijas pasākumu, bet arī pret viņu debitoru. Tomēr nosacījums, kas attiecas uz pārsūdzību par reorganizācijas pasākuma esamību, neļauj plaši aplūkot tiesības uz pārsūdzību, kuras ar publikāciju būtu jāaizsargā. Proti, publicēšana nav obligāta, ja nepastāv prasība par reorganizācijas pasākumu izcelsmes dalībvalstī. Tomēr šajā gadījumā kreditoriem ir tikpat daudz tiesību vērsties pret debitoru. Turklāt saskaņā ar minētās direktīvas 6. panta 4. punktu publicējamās informācijas raksturs, proti, lēmuma izraksts, kurā norādīts "pieņemtā lēmuma mērķis un tiesiskais pamats, apelācijas sūdzību iesniegšanas termiņš, saprotami norādot termiņa beigu dienu un pilnu adresi tām iestādēm vai tiesai, kas ir kompetenta izskatīt apelācijas sūdzību", stiprina interpretāciju, ka konkrētās pārsūdzības ir pārsūdzības, kas vērstas pret reorganizācijas pasākumu, nevis visas iespējamās kreditoru pārsūdzības pret kredītiestādi vai pagaidu banku.

70. Šī interpretācija ir vienīgā, kas var nodrošināt atbilstību Direktīvas 2001/24 3. panta 2. punktā un 6. panta 5. punktā noteiktajiem principiem. No šīs pirmās tiesību normas izriet, ka reorganizācijas pasākumi pilnībā turpina darboties visā Savienības teritorijā bez jebkādām formalitātēm, tostarp attiecībā uz trešām personām, tiklīdz tie ir stājušies spēkā tajā dalībvalstī, kur tos veic. Otrajā tiesību normā ir noteikts, ka reorganizācijas pasākumus piemēro neatkarīgi no šīs direktīvas 6. panta 1.–3. punktā paredzētajām publikācijām un ka tie ir spēkā attiecībā uz kreditoriem.

71. Šie principi konkrēti atspoguļo Direktīvā 2001/24 izvirzīto mērķi, kas ir direktīva par izcelsmes dalībvalstī veikta reorganizācijas pasākuma seku savstarpēju atzīšanu citās uzņēmējās dalībvalstīs, kurās ir izveidotas filiāles, no kā izriet, ka tiek piemēroti procesuālās vienotības un

[15] Skat. Kredītiestāžu un finanšu sabiedrību vispārējā režīma 145.N pantu.

universalitātes principi (viena tiesa, kurai ir jurisdikcija, un tikai vienas piemērojamas tiesības, proti, izcelsmes dalībvalsts tiesības)[16], ar izņēmumiem, tostarp, ja notiek tiesvedība uzņēmējā dalībvalstī, ko regulē vienīgi uzņemošās dalībvalsts tiesību akti[17].

72. Turklāt šīs direktīvas 7. pantā individuāla kreditoru informēšana ir paredzēta tikai tad, ja uzņēmējas dalībvalsts tiesību aktos ir paredzēta prasījuma iesniegšana, lai to atzītu, vai ja ir paredzēts, ka kreditoriem, kuru dzīvesvieta, pastāvīgās dzīvesvietas vai galvenie biroji atrodas attiecīgajā valstī, ir obligāti jāpaziņo par reorganizācijas pasākumu. No tā izriet, kā jau esmu norādījis šo secinājumu 68. un 69. punktā, ka šīs paziņošanas mērķis nav aizsargāt visas kreditoru prasības pret debitoru, bet gan nodrošināt, ka šie kreditori varēs īstenot savas tiesības šā pasākuma ietvaros saskaņā ar izcelsmes dalībvalsts tiesībām.

73. Tādējādi kopumā Direktīva 2001/24 neattiecas uz kreditoru individuāliem prasījumiem pret kredītiestādi vai pagaidu banku reorganizācijas pasākuma gadījumā, izņemot, ja runa ir par atsevišķiem līgumiem vai tiesībām (it īpaši darba līgumu, tiesībām uz nekustamo īpašumu, kas reģistrēts publiskā reģistrā, atsevišķām lietu tiesībām, tiesībām, kas pamatojas uz īpašumtiesību saglabāšanas klauzulu[18]) vai par nepabeigtu tiesvedību, ko turpina reglamentēt tās uzņēmējas dalībvalsts tiesību akti, kurā notiek attiecīgā tiesvedība[19].

74. Pamatlietās nav šaubu par to, ka šīs direktīvas 6. pantā prasītā publicēšana nav veikta, un līdz ar to rodas jautājums attiecībā uz sankcijām par šādas publicēšanas trūkumu.

75. Vairākas personas, kas ir iestājušās lietā, Tiesā izvirzīja dažādas hipotēzes. Dažas personas apgalvo, ka bez publikācijas reorganizācijas pasākumam neesot iedarbības ārpus izcelsmes dalībvalsts. Komisija piebilst, ka šī sankcija esot piemērojama tikai pēc noteikta termiņa, kas saistīts ar ierobežojumiem, kuri ir raksturīgi publicēšanas termiņiem OV. Citi apgalvo, ka Direktīvas 2001/24 6. pantam atbilstošas publikācijas neesamībai nav ietekmes, jo ir publicēts paziņojums saskaņā ar Direktīvas 2014/59 83. pantu.

76. Uzskatu, ka pirmā hipotēze, kas attiecas uz reorganizācijas pasākumu ietekmes neesamību uzņēmējās dalībvalstīs, ir pretrunā Direktīvas 2001/24 tekstam un neatbilst šīs direktīvas mērķim, proti, nodrošināt šādu pasākumu savstarpēju atzīšanu un attiecīgi procesuālās vienotības un universalitātes principu piemērošanu. Turklāt nav iedomājama tūlītēja iedarbība, bet kura ilgs tikai "noteiktu laiku", kas ir laiks, kas nepieciešams publicēšanai OV. Patiešām, publicēšanas neesamības vai novēlotas publicēšanas gadījumā būtu neiespējami noteikt datumu, kurā savstarpēja atzīšana vairs neradīs sekas. Tādējādi šis aptuvenais termiņš būtu tiešā pretrunā Direktīvas 2001/24 mērķiem atjaunot kredītiestāžu ekonomisko dzīvotspēju[20].

77. Runājot par otro hipotēzi, saskaņā ar kuru Direktīvas 2001/24 6. pantā paredzētā publicēšana tiek aizstāta ar Direktīvas 2014/59 83. panta 4. punktā paredzēto publikāciju, šķiet, ka tā nav saderīga arī ar šīs direktīvas 117. pantu, ar kuru tika grozīts Direktīvas 2001/24 1. pants, lai jaunā 5. punktā precizētu, ka "šīs direktīvas 4. un 7. pantu [..] nepiemēro, ja ir piemērojams Direktīvas [2014/59] 83. pants". No tā izriet, ka, gluži pretēji, Direktīvas 2001/24 6. pantā noteiktā

16 Skat. Direktīvas 2001/24 4. un 16. apsvērumu, kā arī spriedumu, 2013. gada 24. oktobris, *LBI* (C-85/12, EU:C:2013:697, 49. punkts), un spriedumu *Banco de Portugal* u.c. (33. punkts).

17 Skat. Direktīvas 2001/24 32. pantu.

18 Skat. Direktīvas 2001/24 20.–27. pantu.

19 Skat. Direktīvas 2001/24 32. pantu un spriedumu *Banco de Portugal* u.c.

20 Skat. Direktīvas 2001/24 6. apsvērumu.

publicēšana ir jāīsteno pat tad, ja ir veikta Direktīvas 2014/59 83. pantā paredzētā publikācija. Līdz ar to jautājums par to, vai Direktīva 2014/59 ir piemērojama *ratione temporis* šajā lietā, nav būtisks.

78. Turklāt, ja Savienības tiesībās nav paredzēts procesuālās kārtības precizējums, lai īstenotu tiesības, saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru ikkatras dalībvalsts iekšējā tiesību sistēmā ir jāparedz īpaši procesuāli noteikumi, lai nodrošinātu to tiesību aizsardzību, kuras indivīdiem izriet no Savienības tiesībām. Tomēr šie noteikumi nedrīkst būt nelabvēlīgāki par noteikumiem, kas attiecas uz līdzīgiem tiesību aizsardzības līdzekļiem valsts teritorijā (līdzvērtības princips), ne arī padarīt neiespējamu vai pārmērīgi apgrūtināt to tiesību izmantošanu, kas piešķirtas ar Savienības tiesību sistēmu (efektivitātes princips)[21].

79. Kā jau paskaidrots, Direktīvas 2001/24 6. pantā paredzētā publicēšana aizsargā tiesības apstrīdēt reorganizācijas pasākumu izcelsmes dalībvalsts tiesā, pamatojoties uz savstarpējo atzīšanu, ko īsteno ar šo direktīvu. Gadījumā, ja prasītāji pamatlietā celtu šādu prasību, Portugāles tiesai būtu jāņem vērā, ka nav tikusi veikta šajā 6. pantā paredzētā publicēšana, lai izvērtētu, vai šī neesamība nepadara šīs prasības celšanu praktiski neiespējamu vai pārmērīgi sarežģītu, ņemot vērā valsts tiesisko regulējumu attiecībā uz termiņiem, kas noteikti prasības celšanai par šāda veida lēmumiem.

80. Šo vērtējumu apstiprina Direktīvas 2001/24 6. panta ģenēzes analīze. Proti, Padomes sākotnējā projektā[22], pirmkārt, publicēšana OV un individuāli paziņojumi bija atstāti tās valsts kompetento iestāžu ziņā, kurā ir attiecīgās kredītiestādes juridiskā adrese. Otrkārt, tika norādīts, ka reorganizācijas pasākumi tiek piemēroti neatkarīgi no publicitātes pasākumiem un tie pilnībā bija spēkā attiecībā uz kreditoriem. Treškārt, izņemot individuālu paziņojumu, pārsūdzības termiņi sākas no publicēšanas brīža OV. Tādējādi pretēji sākotnējam projektam pārsūdzības termiņa sākums ir atstāts dalībvalstu ziņā to procesuālās autonomijas ietvaros, taču saskaņā ar līdzvērtības un efektivitātes principiem.

81. Padome un Parlaments piedalījās tiesas sēdē, lai atgādinātu, ka Direktīva 2001/24 bija piecpadsmit gadu ilgu sarunu rezultāts un ka saskaņošanas pasākumi parādījās tikai Direktīvā 2014/59. Tie piebilda, pirmkārt, ka ieviestā savstarpējās atzīšanas mehānisma mērķis ir ļaut ātri un saskaņoti īstenot ārkārtas pasākumus, kas paredzēti, lai izvairītos no ķēdes iedarbības iespējamības un nodrošinātu finanšu sistēmas stabilitāti[23], it īpaši bankas pamatfunkciju nepārtrauktību un valsts līdzekļu aizsardzību, un, otrkārt, ka dalībvalstīm ir pienākums pietiekami publiskot veiktos pasākumus. Tie precizēja, ka šīs direktīvas 83. panta 4. punktā paredzētā publicitāte ir piemērota, lai informētu trešās personas no citām dalībvalstīm. To iesaistīšanās mērķis bija pierādīt ar Direktīvu 2001/24 ieviesto mehānismu saderību ar primārajām tiesībām.

82. Manis piedāvātā Direktīvas 2001/24 3. un 6. panta interpretācija pierāda šo saderību[24].

[21] Skat. spriedumus, 2010. gada 14. janvāris, *Kyrian* (C-233/08, EU:C:2010:11, 62. punkts un tajā minētā judikatūra), kā arī 2018. gada 20. septembris, *Rudigier* (C-518/17, EU:C:2018:757, 61. punkts un tajā minētā judikatūra).

[22] Priekšlikums Padomes direktīvai par normatīvo un administratīvo aktu koordinēšanu attiecībā uz kredītiestāžu reorganizāciju un likvidāciju (COM(85) 788 galīgā redakcija).

[23] Tie šajā ziņā atsaucās uz spriedumu, 2016. gada 19. jūlijs, *Kotnik* u.c. (C-526/14, EU:C:2016:570, 68. un 69. punkts).

[24] Skat. šo secinājumu 78. un 79. punktu.

83. Pat ja Direktīvas 2001/24 6. pantā paredzētā publicēšana nav vērsta uz to, lai aizsargātu tādas tiesības uz pārsūdzību, kas nav pārsūdzība par reorganizācijas pasākumu, prasītāji pamatlietā atrodas situācijā, kas ietilpst Savienības tiesību piemērošanas jomā. Proti, ar šo direktīvu ieviesto reorganizācijas pasākumu savstarpējās atzīšanas rezultātā pagaidu bankas *Novo Banco* izveidošanas sekas Portugālē tika attiecinātas arī uz tās Spānijas filiāli, kur šo izveidošanu papildināja tikai daļēja *BES* aktīvu un pasīvu nodošana pagaidu bankai un tās filiālēm. Šajā ziņā tika skartas prasītāju pamatlietā tiesības, jo viņu izvirzītie prasījumi galu galā netika nodoti pagaidu bankas Spānijas filiālei *Novo Banco España*. Līdz ar to tie var atsaukties uz tiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, ko garantē Hartas 47. pants, vispārējo tiesiskās drošības principu un diskriminācijas pilsonības dēļ aizlieguma principu, kā tas ir prasīts Hartas 21. panta 2. punktā.

84. Attiecībā uz tiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā Tiesa atgādināja, ka ar Hartas 47. panta pirmajā daļā garantēto pārbaudes tiesā efektivitāti tiek prasīts tostarp, lai ieinteresētā persona pēc iespējas labākos apstākļos varētu aizstāvēt savas tiesības un, zinot visus apstākļus, nolemt, vai ir lietderīgi vērsties kompetentajā tiesā ar prasību, kas celta pret kādu konkrētu subjektu [25].

85. Tā kā Savienības tiesībās nav paredzētas sankcijas par tādas publicēšanas neesamību, kura ir paredzēta Direktīvas 2001/24 6. pantā, kā mērķis, kā vēlos atgādināt, nav informēt visus kreditorus par kārtību, kādā tie var celt prasību pret kredītiestādi, tiesai ir jāpiemēro savas valsts tiesības un jāņem vērā visa pieejamā informācija, kas var padarīt skaidrāku kreditora izvēli, ievērojot līdzvērtības un efektivitātes principu noteiktās robežas.

86. Vispirms, kā Spānijas valdība norādīja savos rakstveida apsvērumos, vienā Spānijas tiesību normā ir paredzēta publicēšanu *Boletín Oficial del Estado* gadījumā, ja reorganizācijas pasākums ir paredzēts kredītiestādei, kurai ir filiāle Spānijā [26]. Turpinājumā klienti lietās C-498/22 un C-499/22 ar *Novo Banco* nosūtītajām vēstulēm tika informēti par pagaidu bankas izveidi, paziņojot viņiem par komercattiecību turpināšanu ar banku, kura bija atbrīvota no riskiem, kas draudēja *BES* ilgtspējībai. Visbeidzot, neatkarīgi no jautājuma par to, vai Direktīva 2014/59 ir piemērojama šajā lietā, valsts tiesai, izvērtējot attiecīgās personas spēju noteikt, vai celt prasību, ir jāņem vērā informācija, kas ir publicēta saskaņā ar šīs direktīvas 83. panta 4. punktu.

87. Kad Tiesa pieņēma spriedumu citā lietā, kas saistīta ar pagaidu bankas *Novo Banco* izveidi, par procedūru, kas norisinājās dienā, kad attiecīgajā strīdā iesaistītais prasījums tika "nodots atpakaļ" *BES* ar atpakaļejošu spēku datumā pirms šī brīža, par kuru tika ierosināta pārsūdzība, ar 2015. gada 29. decembra lēmumiem Tiesa nolēma, ka attiecīgās personas rīcībā 2015. gada 4. februārī bija visa informācija, kas vajadzīga, lai pilnībā apzinoties visus apstākļus, lemtu par šādas darbības uzsākšanu, kā arī droši identificētu personu, pret kuru tā bija jāvērš [27]. Šajā gadījumā Tiesa arī atzina iespēju izcelsmes dalībvalstij grozīt, pat ar atpakaļejošu spēku, reorganizācijas pasākumiem piemērojamo tiesisko režīmu [28]. Tomēr tā secināja, ka Direktīvas 2001/24 3. panta 2. punkts un 32. pants, aplūkojot tos kopā ar Hartas 47. panta pirmo daļu, ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem ir pretrunā tas, ja bez kādiem citiem nosacījumiem tiek atzītas sekas, ko rada kāds otrais reorganizācijas pasākums, ar kuru prasījumu "nodeva atpakaļ" *BES*, ja šādas atzīšanas rezultātā

[25] Skat. spriedumu *Banco de Portugal* u.c. (57. punkts un tajā minētā judikatūra).

[26] Skat. Likuma Nr. 6/2005 par kredītiestāžu reorganizāciju un likvidāciju 19. pantu.

[27] Skat. spriedumu *Banco de Portugal* u.c. (53. punkts).

[28] Skat. spriedumu *Banco de Portugal* u.c. (61. punkts un tajā minētā judikatūra).

Novo Banco ar atpakaļejošu spēku zaudēja savu atbildētāja statusu pašreizējās procesa vajadzībām, tādējādi liekot apšaubīt tiesas nolēmumus, kuri jau pieņemti par labu prasītājam [29].

88. Tomēr prasības pamatlietās Spānijas tiesā tika celtas ļoti atšķirīgā kontekstā, jo tās tika uzsāktas pēc tam, kad ar reorganizācijas pasākumiem (tostarp ar 2015. gada 29. decembra lēmumiem) izvirzītajiem prasījumiem tika noteikts debitors un tātad jau stabilizētā un atbilstošā tiesiskajā regulējumā. Līdz ar to prasītājiem pamatlietā bija jānosaka, kura no *Novo Banco España* vai *BES España* bija to debitore, ņemot vērā informāciju, kas pieejama gan saskaņā ar valsts tiesību aktiem, gan brīvprātīgi piemērojot Direktīvas 2014/59 83. panta 4. punktu.

89. Patiesībā reorganizācijas pasākums nemainīja viņu debitora identitāti, bet tā finansiālais stāvoklis, kura dēļ šis pasākums tika veikts, ietekmēja to izvirzītā prasījuma vērtību. Turklāt šie prasītāji nepaskaidroja, kāpēc nebūtu bijis iespējams celt prasību pret *BES España*. Tādējādi reorganizācijas pasākums neskāra to tiesības uz tiesisko aizsardzību.

90. Attiecībā uz Hartas 21. pantā garantēto diskriminācijas aizlieguma principu netiek apgalvots, ka šajā lietā piemērojamās valsts tiesību normas būtu piemērojamas atšķirīgi atkarībā no tā, vai attiecīgajai personai ir viena pilsonība vai cita pilsonība.

91. Attiecībā uz tiesiskās drošības principu Tiesa atgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru šis princips prasa, pirmkārt, lai tiesību normas būtu skaidras un precīzas un, otrkārt, lai to piemērošana būtu paredzama tiesību subjektiem – it īpaši tad, ja šīs normas var nelabvēlīgi ietekmēt fiziskas personas vai uzņēmumus. Konkrēti minētais princips prasa, lai tiesiskais regulējums ļautu ieinteresētajām personām precīzi zināt tajā noteikto pienākumu apjomu un lai šīs personas nepārprotami varētu zināt savas tiesības un pienākumus un spētu atbilstoši rīkoties [30].

92. Šajā lietā saskaņā ar Direktīvas 2001/24 noteikumiem ir skaidrs, ka Spānijā tiek atzītas Portugālē veiktā reorganizācijas pasākuma sekas un ka attiecīgajai personai ir jāpārbauda precīzi reorganizācijas pasākuma noteikumi, lai noskaidrotu, kurš ir tās debitors pēc daļējas saistību nodošanas jaunizveidotajai pagaidu bankai.

93. Visu šo iemeslu dēļ es ierosinu Tiesai atbildēt, ka Direktīvas 2001/24 3. panta 2. punkts un 6. pants, lasot tos kopsakarā ar Hartas 21. panta 2. punktu un 47. panta pirmo daļu, ir jāinterpretē tādējādi, ka, ja nav veikta šīs direktīvas 6. panta 1. punktā paredzētā publicēšana, tie neliedz citā dalībvalstī, kas nav izcelsmes dalībvalsts, atzīt tāda reorganizācijas pasākuma sekas, ar kuru ir izveidota pagaidu banka, daļēji nododot pienākumus un atbildību, pirms tiek celta prasība tiesā, lai panāktu sākotnēji pastāvošā prasījuma pret banku iestādi, kurai tika piemērots šis reorganizācijas pasākums, atzīšanu un samaksu, ja vien tiek ievēroti līdzvērtības un efektivitātes principi, kas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai.

B. Par otrajiem jautājumiem lietās C-498/22 un C-499/22

94. Iesniedzējtiesa jautā Tiesai, vai ar Hartas 47. pantā noteiktajām pamattiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā un vispārējo tiesiskās drošības principu ir saderīga tāda Direktīvas 2001/24 3. panta 2. punkta interpretācija, kas paredz uzņēmējā dalībvalstī atzīt tāda izcelsmes dalībvalsts kompetentās administratīvās iestādes lēmuma sekas, kas ir izslēdzis noteiktus pienākumus un saistības, nododot "pagaidu bankai" tās bankas, kurai piemēro

[29] Skat. spriedumu *Banco de Portugal* u.c. (66. punkts un rezolutīvā daļa).

[30] Skat. spriedumu *Banco de Portugal* u.c. (51. punkts un tajā minētā judikatūra).

reorganizācijas pasākumus, parasto darbību un virkni mantisko elementu, kad pati "pagaidu bankas", ko kontrolē Savienības tiesības piemērojošā valsts iestāde, vēlākā rīcība ir radījusi uzņēmējas dalībvalsts klientiem tiesisko paļāvību, ka tā ir pārņēmusi arī pasīvu, kas atbilst saistībām un pienākumiem, kuri reorganizējamajai bankai bijuši pret šiem klientiem.

95. Lai atbildētu uz šo jautājumu, vispirms ir jāpārbauda, vai prasītāji pamatlietā var atsaukties uz tiesiskās paļāvības aizsardzības principu savā labā.

96. Proti, saskaņā ar Tiesas judikatūru tiesiskās paļāvības aizsardzības princips ir viens no Savienības pamatprincipiem [31]. Tiesa precizēja, ka tiesības atsaukties uz tiesiskās paļāvības aizsardzības principu ir ikvienai personai, kurai kāda Savienības iestāde, sniedzot tai konkrētus solījumus, ir radījusi pamatotas cerības. Savukārt neviens nevar norādīt uz šī principa pārkāpumu minēto solījumu neesamības gadījumā [32]. Tā arī atzina, ka minētais princips ir jāievēro dalībvalstīm, īstenojot Savienības tiesības [33], tostarp ar valsts pārvaldes iestāžu starpniecību [34].

97. Šajā lietā prasītāji pamatlietā uzskata, ka, pirmkārt, Portugāles Centrālās bankas veiktā *Novo Banco* kontrole tās izveides laikā, tai nosakot reorganizācijas pasākumus, un, otrkārt, *Novo Banco* nosūtīto vēstuļu precizitāte attiecībā uz to līgumisko attiecību turpināšanu, kas tai bija izveidojušās ar *BES*, varēja prasītājiem radīt tiesisko paļāvību attiecībā uz *Novo Banco España* saistību apjomu pret tiem.

98. Tomēr *Novo Banco España* uzskatīšana par administratīvu iestādi, kas īsteno Savienības tiesības, lai gan, pirmkārt, Portugāles Centrālās bankas veiktā kontrole ir pagaidu rakstura un tā ir reorganizācijas pasākums, ar ko tiek izveidota pagaidu banku, un, otrkārt, tā tika izveidota kā privāto tiesību kredītiestāde, kurai, lai izpildītu sabiedrisko pakalpojumu uzdevumu, nav nekādu pilnvaru, kas būtu ārpus parastām tiesībām, pārsniegtu to, ko ir atzinusi Tiesa tiesiskās paļāvības jomā [35]. Tādējādi Tiesa nosprieda, ka tirgus dalībnieks nolūkā izmantot pievienotās vērtības nodokļa (PVN) priekšnodokļa atskaitīšanas tiesības pret savu piegādātāju nevar atsaukties uz tiesiskās paļāvības aizsardzības principu [36].

99. Katrā ziņā, pirmkārt, *BES* klientiem adresētās vēstules, kurās bija norādīts, ka *Novo Banco* ir tā pati banka, kas *BES*, un ka attiecības ar banku nekādi nemainoties, un, otrkārt, *Novo Banco España* rīcība, 2017. gadā prasītājam pamatlietā lietā C-498/22 atbildot, ka tas nav tiesīgs saņemt prasīto atmaksu, jo kritizētais noteikums nav negodīgs, un ka ir izbeigts viens no abiem līgumiem, kas bija prasītājiem pamatlietā lietā C-499/22, nav pietiekami apstākļi, lai raksturotu konkrētus solījumus, kas varētu pamatot tiesisko paļāvību par to, ka *Novo Banco España* būtu uzņēmusies visas *BES España* saistības līgumiskās vai pirmslīguma atbildības ziņā.

100. Proti, vēstulēs bija vienīgi paziņots par komercattiecību turpināšanos starp klientiem un banku, vienlaikus precizējot, ka riski, kas apdraudēja *BES* ilgtspēju, ir novērsti un ka jaunā banka ir atbrīvota no *BES* problemātiskajiem aktīviem. Turklāt negodīga noteikuma apstrīdēšana

[31] Skat. spriedumus, 2005. gada 7. jūnijs, *VEMW* u.c. (C-17/03, EU:C:2005:362, 73. punkts un tajā minētā judikatūra), kā arī 2013. gada 14. marts, *Agrargenossenschaft Neuzelle* (C-545/11, EU:C:2013:169, 23. punkts un tajā minētā judikatūra).

[32] Skat. spriedumu, 2020. gada 16. decembris, Padome u.c./K. *Chrysostomides & Co*. u.c. (C-597/18 P, C-598/18 P, C-603/18 P un C-604/18 P, EU:C:2020:1028, 178. punkts, ka arī tajā minētā judikatūra).

[33] Skat. spriedumu, 2002. gada 11. jūlijs, *Marks & Spencer* (C-62/00, EU:C:2002:435, 44. punkts un tajā minētā judikatūra).

[34] Skat. spriedumus, 2022. gada 22. septembris, *Admiral Gaming Network* u.c. (C-475/20 līdz C-482/20, EU:C:2022:714, 62. punkts), kā arī 2022. gada 17. novembris, *Avicarvil Farms* (C-443/21, EU:C:2022:899, 39. punkts un tajā minētā judikatūra).

[35] Skat. spriedumu, 2022. gada 17. novembris, *Avicarvil Farms* (C-443/21, EU:C:2022:899) attiecībā uz Aģentūru lauku investīciju finansēšanai un Lauksaimniecības maksājumu un intervences aģentūru.

[36] Skat. spriedumu, 2018. gada 21. februāris, *Kreuzmayr* (C-628/16, EU:C:2018:84, 47. punkts).

nenozīmē, ka ir jāuzņemas atbildība attiecībā uz šo noteikumu. Tāpat arī maksājums NFL termiņā nevar sniegt garantiju, ka banka uzņemsies ar šo līgumu saistītās pirmslīgumiskās saistības. Šajā ziņā es piekrītu ģenerāladvokātes J. Kokotes [*J. Kokott*] viedoklim, kas pausts viņas secinājumos lietā *Banco de Portugal* u.c.[37] par *Novo Banco* izveidi, ka "tas vien, ka [šī banka] (vismaz daļēji) ir pārņēmusi *BES* tiesības [..] un arī ir turpinājusi glabāt prasītājas akcijas, tomēr nevarētu pamatot paļāvību uz to, ka *Novo Banco* pārņems arī atbildību par *BES* kļūdaini sniegtajām ieguldījumu konsultācijām, kura pastāvēja jau pirms šīm komercattiecībām".

101. Turklāt, lai novērtētu sniegtā solījuma likumību, ir jāņem vērā konteksts, kādā tika izveidota pagaidu banka *BES* grūtību novēršanai. Proti, Tiesa nosprieda, ka pat tad, ja pastāv situācija, kas varētu radīt tiesisko paļāvību, svarīgas sabiedriskās intereses var liegt pārejas pasākumu noteikšanu situācijās, kas radušās pirms jaunā tiesiskā regulējuma spēkā stāšanās, bet vēl var mainīties, un ka mērķis nodrošināt finanšu sistēmas stabilitāti, tikmēr izvairoties no lieliem valsts izdevumiem un samazinot konkurences izkropļojumus, pieder pie šāda veida primārām sabiedrības interesēm[38]. Tādējādi tā secināja, ka uz tiesiskās paļāvības aizsardzības principu var atsaukties, lai atbalstītu apstrīdēto Komisijas paziņojumu par banku nozari, taču tā neiebilda pret dažiem šī paziņojuma punktiem, ciktāl tajos kā nosacījums valsts atbalsta atļaušanai ir paredzēts akcionāru un pakārtoto kreditoru sloga sadalījums[39].

102. No visiem šiem apstākļiem izriet, ka prasītāji pamatlietā nevar atsaukties uz tiesiskās paļāvības aizsardzības principa pārkāpumu attiecībā uz *Novo Banco España*.

103. Es ierosinu Tiesai uz otrajiem jautājumiem lietās C-498/22 un C-499/22 atbildēt, ka Direktīvas 2001/24 3. panta 2. punkts, lasot to kopsakarā ar Hartas 47. pantu un vispārējo tiesiskās drošības principu, ir jāinterpretē tādējādi, ka privātpersonas nevar atsaukties uz tiesiskās paļāvības aizsardzības principu attiecībā uz pagaidu banku, kas ir privāto tiesību struktūra bez prerogatīvām, kas pārsniegtu parastās tiesības, un kas ir izveidota kā reorganizācijas pasākums bankai, kuras klienti viņi sākotnēji bija, lai sauktu šo pagaidu banku pie atbildības attiecībā uz pirmslīgumiskiem un līgumiskiem pienākumiem, kas saistīti ar līgumiem, kuri noslēgti ar banku, uz kuru attiecās reorganizācijas pasākums.

C. Par trešajiem jautājumiem lietās C-498/22 un C-499/22, kā arī otro jautājumu lietā C-500/22

104. Ar šiem jautājumiem iesniedzējtiesa jautā Tiesai, vai ar tiesībām uz īpašumu, ko garantē Hartas 17. pants, tiesiskās drošības principu, Hartas 38. pantā minēto augstas patērētāju aizsardzības principu un Direktīvas 93/13 6. panta 1. punktu ir saderīga tāda Direktīvas 2001/24 3. panta 2. punkta interpretācija, ka uzņēmējā dalībvalstī ir jāatzīst tāda [izcelsmes dalībvalsts] kompetentās administratīvās iestādes lēmuma sekas, ar kuru paredzēta pagaidu bankas izveide un ekonomiski darboties nespējīgas bankas pasīvā tiek atstāts pienākums atmaksāt procentus, kas saņemti atbilstoši negodīgam noteikumam, vai samaksāt summas, kas maksājamas saskaņā ar pirmslīgumisko vai līgumisko atbildību.

[37] C-504/19, EU:C:2020:943, 82. punkts.

[38] Skat. spriedumu, 2016. gada 19. jūlijs, *Kotnik* u.c. (C-526/14, EU:C:2016:570, 68. un 69. punkts).

[39] Skat. spriedumu, 2016. gada 19. jūlijs, *Kotnik* u.c. (C-526/14, EU:C:2016:570, 40. un 80. punkts).

105. Vispirms vēlos norādīt, ka lietā C-499/22 prasītāji pamatlietā apstrīd *BES España* pirms NFL parakstīšanas sniegtās pirmslīgumiskās informācijas kvalitāti; savukārt apelācijas tiesa uzskatīja, ka otrs līgums, kas parakstīts 2008. gada 28. aprīlī, ir beidzies pirms *Novo Banco* izveides un ka tādējādi nekāda ar šo līgumu saistīta atbildība nevarētu tikt nodota.

1. Par saderību ar tiesībām uz īpašumu, kas garantētas Hartas 17. pantā

106. Runājot par saderību ar Hartas 17. pantā garantētajām tiesībām uz īpašumu, kas ir jautājums, kurš tika uzdots trijos lūgumos sniegt prejudiciālu nolēmumu, ir jāatgādina, ka Tiesa jau ir atzinusi, ka pagaidu bankas *Novo Banco* izveide un tās radītās sekas ir saderīgas ar šo pantu attiecībā uz akcionāriem un subordinēto obligāciju turētājiem [40].

107. Jāatgādina, ka saskaņā ar Hartas 17. panta 1. punktu ikvienai personai ir tiesības uz īpašumu, kas iegūts likumīgi, tiesības to lietot un atsavināt, kā arī tiesības attiecībā uz to dot rīkojumu savas nāves gadījumam. Nevienam nedrīkst atņemt īpašumu, ja vien tas nav jādara sabiedrības interesēs, kā arī gadījumos un apstākļos, kuri ir paredzēti tiesību aktos, ar noteikumu, ka par zaudējumiem laikus izmaksā taisnīgu kompensāciju. Īpašuma izmantošanu var noteikt ar tiesību aktiem, ciktāl tas nepieciešams vispārējās interesēs. Saskaņā ar Hartas 52. panta 3. punktā izveidoto saikni starp tajā noteiktajām tiesībām un Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijā [41] aizsargātajām tiesībām, ja tās atbilst, Hartas 17. pants ir jāinterpretē, ņemot vērā Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru attiecībā uz ECPAK 1. protokola 1. pantu, kurā tiesību uz īpašumu aizsardzība ir nostiprināta kā minimālās aizsardzības standarts [42].

108. Tiesa norādīja, ka Hartas 17. pantā noteiktā aizsardzība attiecas uz tiesībām, kam ir mantiska vērtība, no kurām izriet attiecīgajā tiesību sistēmā iegūts tiesiskais stāvoklis, kas to īpašniekam ļauj šīs tiesības autonomi izlietot savā labā [43]. Tā izdarīja secinājumu, ka kapitāla tirgos apgrozāmās obligācijas ir tādas tiesības, kas var izmantot šo aizsardzību, atbilstoši tam, kas izriet no Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūras attiecībā uz ECPAK 1. protokola 1. pantu [44].

109. Tādēļ man šķiet, ka, izvērtējot šo jautājumu no tiesību uz īpašumu viedokļa, būtisks kritērijs ir tas, vai katrā lietā aplūkotā situācija attiecas uz tiesībām, no kurām izriet iegūtais tiesiskais stāvoklis, kas ļauj to īpašniekam šīs tiesības autonomi izmantot savā labā.

110. Kā es jau norādīju šo secinājumu 108. punktā, apgrozāma obligācija, tostarp prioritāra obligācija, kā tas ir lietā C-500/22, Tiesas ieskatā veido tiesības uz Hartas 17. pantā garantēto aizsardzību.

111. Šķiet, ka to pašu var attiecināt uz prasījumu, kas aplūkots lietā C-498/22. Proti, šis prasījums, kas attiecas uz bankas pienākumu atmaksāt procentus, kas saņemti saskaņā ar hipotekārā aizdevuma līgumā ietverto "minimuma" noteikumu, – pienākumu, kas izriet no Tiesas judikatūras, kura pamatojas uz Direktīvas 93/13 6. panta 1. punktu [45], – ir tiesības, no kurām nepārprotami izriet iegūts tiesiskais stāvoklis, jo restitūcijas sekas nevar ierobežot laikā līdz laikposmam pēc šā noteikuma atzīšanas par negodīgu. Šī vērtējums atbilst arī Eiropas

40 Skat. spriedumu, 2022. gada 5. maijs, *BPC Lux 2* u.c. (C-83/20, turpmāk tekstā – "spriedums *BPC Lux 2* u.c.", EU:C:2022:346).

41 Parakstīta Romā 1950. gada 4. novembrī, turpmāk tekstā – "ECPAK".

42 Skat. spriedumu *BPC Lux 2* u.c. (37. punkts un tajā minētā judikatūra).

43 Skat. spriedumu *BPC Lux 2* u.c. (39. punkts un tajā minētā judikatūra).

44 Skat. spriedumu *BPC Lux 2* u.c. (40. un 41. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

45 Skat. spriedumu *Gutiérrez Naranjo* u.c.

Cilvēktiesību tiesas noteiktajiem kritērijiem, jo jēdziens "īpašums", uz kuru attiecas ECPAK 1. protokola 1. pantā paredzētā īpašumtiesību aizsardzība, var attiekties gan uz "esošo īpašumu", gan uz mantisku vērtību, tostarp prasījumiem, saistībā ar kuriem prasītājs var apgalvot, ka viņam ir vismaz "tiesiskā paļāvība" panākt faktisku tiesību uz īpašumu izmantošanu [46]. Šajā lietā noteikumi par procentu likmes minimumu tika kvalificēti kā negodīgi un ar atlīdzināšanu saistītai iedarbībai ir jābūt pilnīgai, un saskaņā ar Tiesas judikatūru to nedrīkst ierobežot laikā.

112. Savukārt attiecībā uz lietā C-499/22 izvirzīto prasījumu, proti, kompensāciju, kas maksājama informācijas pirms līguma noslēgšanas trūkuma dēļ, es šaubos, vai prasītājs, kas atsaucas uz šādu prasījumu, varētu izmantot Hartas 17. pantā paredzēto aizsardzību. Proti, šis izvirzītais prasījums neatbilst iegūtam tiesiskam stāvoklim, jo par informācijas, kas sniedzama pirms līguma noslēgšanas, neesamību ir jāveic tiesas vērtējums.

113. Turklāt saskaņā ar Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru prasījumam par zaudējumu atlīdzību var būt mantiska vērtība, ja tiek pierādīts, ka tam ir pietiekams pamats valsts tiesību aktos, piemēram, ka to apstiprina vispāratzīta tiesu prakse [47]. Tomēr personai, kas uz to atsaucas, vēl ir jābūt tiesiskai paļāvībai. Šīs tiesas judikatūra, no vienas puses, norāda uz to, ka pieteikuma iesniedzējiem nav "tiesiskās paļāvības", ja nevar uzskatīt, ka viņiem pietiekami pierādītā veidā ir bijis nekavējoties maksājams prasījums un, no otras puses, neuzskata "reālas apstrīdēšanas" vai "aizstāvāmas prasības" esamību par kritēriju, lai spriestu par 1. protokola 1. pantā aizsargātās "tiesiskās paļāvības" esamību [48]. Tā precizē, ka vienkārša cerība nav tiesiskā paļāvība, ja nav pieņemts spriedums ar *res judicata* spēku [49]. Šķiet, ka lietā C-499/22 izvirzītais prasījums neatbilst šiem nosacījumiem, un tās iespējamie turētāji nevar gūt labumu no īpašuma aizsardzības, ko garantē Hartas 17. pants.

114. Tā kā tikai likumīgi iegūtie prasījumi lietās C-498/22 un C-500/22 ietilpst Hartas 17. panta piemērošanas jomā, ir jāpārbauda, vai ar šo pantu garantētā aizsardzība var tikt piemērota šiem prasījumiem.

115. Tiesa jau ir lēmusi par *BES* reorganizācijas pasākuma, proti, aktīvu un pasīvu daļējas nodošanas jaunizveidotajai pagaidu bankai, kas tika pieņemta saskaņā ar pamatlietā aplūkotajiem tiesību aktiem, saderību ar Hartas 17. pantu, nospriežot, ka šis reorganizācijas pasākums būtu jāvērtē kā tiesību akts, ar ko reglamentē īpašuma izmantošanu, kas atbilst tādiem Savienības atzītiem vispārējas nozīmes mērķiem Hartas 52. panta 1. punkta izpratnē kā nodrošināt *euro* zonas banku sistēmas stabilitāti kopumā un novērst sistēmisku risku [50].

116. Šajā lietā netiek apstrīdēta paša valsts pasākuma saderība, saskaņā ar kuru tika izveidota pagaidu banka un nodoti aktīvi, bet gan tā piemērošana Spānijā, pamatojoties uz Portugālē veiktā reorganizācijas pasākuma savstarpēju atzīšanu, kā rezultātā ekonomiski darboties nespējīgai bankai tika uzticētas saistības, pirmkārt, pienākums atmaksāt procentus, kas saņemti saskaņā ar hipotekārā aizdevuma "minimuma" noteikumu (lieta C-498/22), un, otrkārt, ar prioritāru obligāciju saistītie pienākumi un atbildība (lieta C-500/22).

[46] Skat. ECT spriedumu, 2013. gada 2. maijs, *Panteliou-Darne* un *Blantzouka* pret Grieķiju (CE:ECHR:2013:0502JUD002514308, 28. punkts un tajā minētā judikatūra).

[47] Skat. ECT spriedumu, 2005. gada 6. oktobris, *Draon* pret Franciju (CE:ECHR:2005:1006JUD000151303, 65. punkts un tajā minētā judikatūra).

[48] Skat. ECT spriedumu, 2005. gada 6. oktobris, *Draon* pret Franciju (CE:ECHR:2005:1006JUD000151303, 68. punkts un tajā minētā judikatūra).

[49] Skat. ECT 2004. gada 19. oktobra nolēmumu par pieņemamību lietā *Caisse régionale de crédit agricole mutuel Nord de France* pret Franciju (CE:ECHR:2004:1019DEC005886700).

[50] Skat. spriedumu *BPC Lux 2* u.c. (44.–55. punkts un tajos minētā judikatūra).

117. Tomēr es uzskatu, ka var izmantot to pašu argumentāciju. Tādējādi patiesībā savstarpējās atzīšanas mehānismam nav nekādas ietekmes uz apgalvoto tiesību uz īpašumu pārkāpumu. Turklāt lēmums nenodot šos prasījumus pagaidu bankas pasīvos līdzinās nevis īpašumtiesību atņemšanai (jo šo *BES* izvirzīto prasījumu vērtības zudums izriet no tās maksātnespējas, nevis no reorganizācijas pasākuma), bet gan to izmantošanas reglamentēšanai [51].

118. Galu galā ir jāpārbauda, vai šis regulējums tika veikts tādā mērā, kāds nepieciešams sabiedrības interesēs Hartas 17. panta 1. punkta trešā teikuma izpratnē.

119. Attiecībā uz pienākumu atmaksāt procentus, pirmkārt, reorganizācijas pasākums, kas ietver šo īpašumtiesību ierobežojumu, tika pieņemts saskaņā ar Portugāles tiesību aktiem un kalpo tām pašām vispārējām interesēm, kuru dēļ tika pieņemts pagaidu bankas izveides pasākums, kas ir lietderīgs tikai tad, ja tiek nošķirti ekonomiski darboties nespējīgas bankas pasīvi un aktīvi, lai saglabātu finanšu sistēmas stabilitāti un novērstu sistēmisku risku. Tādēļ man nešķiet, ka dalībvalstīm piešķirtās rīcības brīvības ietvaros reorganizācijas pasākums pārsniedz to, kas ir nepieciešams vispārējās interesēs. Attiecībā uz prioritāru obligāciju, otrkārt, var pārņemt vērtējumu, ko Tiesa veica spriedumā *BPC Lux* 2 u.c. attiecībā uz obligāciju kreditoriem [52].

120. Tādējādi arguments par tiesību uz īpašumu aizskārumu ir jānoraida attiecībā uz visiem kreditoriem.

2. Par saderību ar tiesiskās drošības principu

121. Attiecībā uz saderību ar tiesiskās drošības principu šo secinājumu 91. punktā esmu atgādinājis saturu, ko Tiesa piešķir šim principam. Turklāt Tiesa jau ir norādījusi, ka tiesiskās drošības princips ir īpaši stingri jāievēro tāda tiesiskā regulējuma gadījumā, kas var radīt finansiālas sekas [53].

122. Tomēr es uzskatu, ka pats reorganizācijas pasākuma princips, proti, pagaidu bankas izveide, nozīmē, ka ir jāveic jaunajai struktūrai nodoto pasīvu un aktīvu nošķiršana. Proti, reorganizācijas pasākumi, kas ir definēti Direktīvas 2001/24 2. panta septītajā ievilkumā, ir pasākumi, kas ir paredzēti, lai saglabātu vai atjaunotu kredītiestādes finansiālo situāciju un kas varētu ietekmēt trešo personu iepriekš pastāvējušas tiesības, tostarp pasākumi, kas var radīt iespēju samazināt prasījumus.

123. Šajā lietā Portugāles kompetentā iestāde izvēlējās nenodot dažas saistības (lieta C-500/22) un dažus juridiskus riskus (lietas C-498/22 un C-499/22). Protams, tās apsvērumi ir grāmatvedības, nevis juridiska rakstura, bet tas ir atļauts valsts tiesību aktos, kuros ir atļauta pat pasīvu "nodošana atpakaļ" *BES*, ko ir atzinusi Tiesa [54].

[51] Skat. spriedumu *BPC Lux 2* u.c. (48. punkts).

[52] Skat. šā sprieduma 50.–57. punktu.

[53] Skat. spriedumu *Banco de Portugal* u.c. (52. punkts un tajā minētā judikatūra).

[54] Skat. spriedumu *Banco de Portugal* u.c. (61. punkts un tajā minētā judikatūra).

3. Par saderību ar patērētāju aizsardzības principu un Direktīvas 93/13 6. panta 1. punktu

124. Attiecībā uz saderību ar patērētāju tiesību aizsardzības principu, kas ir paredzēts Hartas 38. pantā (lietas C-498/22 un C-499/22) un Direktīvas 93/13 6. panta 1. punktā (lieta C-498/22), neuzskatu, ka jautājuma pieņemamība lietā C-499/22, kas attiecas tikai uz Hartas 38. panta piemērošanu, varētu radīt kādas grūtības. Proti, kā esmu izklāstījis šo secinājumu 83. punktā, prasītāji pamatlietā atrodas situācijā, uz kuru attiecas Savienības tiesības, sākot no brīža, kad pret viņiem tiesvedībā tika izvirzīti iebildumi par Portugālē pieņemtā reorganizācijas pasākuma savstarpējās atzīšanas sekām.

125. Pēc būtības prasītājs pamatlietā C-498/22 izvirza argumentu, kas izriet no Tiesas judikatūru, ar kuru ir apšaubīta *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa) 2013. gada 9. maija judikatūra, kurā, ņemot vērā banku nozares grūtības, ar tiesas atzinumu par pārdevēja vai piegādātāja ar patērētāju noslēgtā līgumā ietverta noteikuma negodīguma atzīšanu saistītās sekas tiek ierobežotas laikā, tās attiecinot vienīgi uz summām, kuras atbilstoši šim noteikumam ir tikušas nepamatoti samaksātas pēc tiesas nolēmuma, ar kuru ir atzīts šis negodīgums [55]. Proti, spriedumā *Gutiérrez Naranjo* u.c. Tiesa nosprieda, ka Direktīvas 93/13 6. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj šādu valsts judikatūru [56].

126. Jāatgādina, ka šajā spriedumā Tiesa saskaņā ar Hartas 38. pantu, kurā ir noteikts patērētāju aizsardzības princips, atzina, ka, ņemot vērā sabiedrības interešu, ko veido patērētāju aizsardzība, raksturu un nozīmi, Direktīvā 93/13 dalībvalstīm ir noteikts pienākums nodrošināt adekvātus un efektīvus līdzekļus, lai novērstu negodīgu noteikumu izmantošanu pārdevēju vai piegādātāju ar patērētājiem noslēgtos līgumos [57]. Tomēr šajā spriedumā Tiesa arī norādīja, ka patērētāju aizsardzība nav absolūta [58].

127. Tiesa turklāt uzsvēra, ka mērķi nodrošināt banku un finanšu sistēmas stabilitāti, kā arī novērst sistēmisku risku ir Savienības izvirzīti vispārējo interešu mērķi [59]. Turklāt Tiesa vairākkārt ir lēmusi, ka, lai gan pastāv skaidras sabiedrības intereses visā Savienībā nodrošināt stingru un konsekventu ieguldītāju, akcionāru un kreditoru aizsardzību, nevar tikt uzskatīts, ka šīs intereses visos gadījumos dominē pār sabiedrības interesēm nodrošināt finanšu sistēmas stabilitāti [60].

128. Tādēļ ir jāizvērtē, cik lielā mērā vispārējās intereses nodrošināt finanšu sistēmas stabilitāti var vai nevar nepieļaut patērētāju aizsardzību tādos gadījumos, kādi ir iesniegti iesniedzējtiesai.

129. Pirmkārt, prasītāji pamatlietā un iesniedzējtiesa apgalvo, ka, tā kā *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa) balstījās uz banku finansiālajām grūtībām, lai laikā ierobežotu ar atlīdzināšanu saistītās sekas, Tiesa spriedumā *Gutiérrez Naranjo* u.c. netieši, bet noteikti ņēma vērā finansiālo ietekmi uz banku sistēmu, lai dotu priekšroku patērētāju aizsardzībai.

55 Skat. spriedumu *Gutiérrez Naranjo* u.c. (46. punkts).

56 Skat. spriedumu *Gutiérrez Naranjo* u.c. (75. punkts un rezolutīvā daļa).

57 Skat. spriedumu *Gutiérrez Naranjo* u.c. (56. punkts un tajā minētā judikatūra).

58 Skat. spriedumu *Gutiérrez Naranjo* u.c. (68. punkts).

59 Skat. spriedumu, 2022. gada 5. maijs, *Banco Santander (Résolution bancaire Banco Popular)* (C-410/20, EU:C:2022:351, 36. punkts un tajā minētā judikatūra).

60 Skat. spriedumus, 2016. gada 19. jūlijs, *Kotnik* u.c. (C-526/14, EU:C:2016:570, 91. punkts), attiecībā uz investoriem, kā arī 2016. gada 8. novembris, *Dowling* u.c. (C-41/15, EU:C:2016:836, 54. punkts), attiecībā uz akcionāriem un kreditoriem.

130. Tomēr es nevaru piekrist šādam domu gājienam, jo pamatlietās grūtības konkretizējās reorganizācijas pasākuma formā, kura savstarpēja atzīšana citās dalībvalstīs tika īstenota saskaņā ar Savienības tiesībām, un līdz ar to ir jāveic jauns izvērtējums.

131. Otrkārt, šķiet, ka pamatlietā aplūkotie gadījumi skaidri atšķiras no gadījuma, kas tika aplūkots lietā, kurā tika pasludināts spriedums *Gutiérrez Naranjo* u.c., jo tā attiecās tikai uz viena patērētāja aizsardzību. Proti, pašreizējās lietās reorganizācijas pasākums tika veikts, lai nodrošinātu finanšu sistēmas stabilitāti un tātad *in fine* visu pārējo patērētāju, bankas klientu un plašāk banku sistēmas sistēmisko aizsardzību.

132. Treškārt, patērētāja aizsardzība nesniedzas tik tālu, ka tā garantētu pārmaksātu procentu atmaksu bankas debitores bankrota gadījumā, kas ir atšķirīgs jautājums no jautājuma par restitūcijas seku ierobežošanu laikā.

133. Nobeigumā es uzskatu, ka šajā lietā patērētāju aizsardzībai nevar būt prioritāte pār vispārējām interesēm garantēt finanšu sistēmas stabilitāti.

134. Turklāt Komisija savos apsvērumos ir paredzējusi, ka varētu veikt prasītāja prasījumu par pārmaksātajiem procentiem pamatlietā C-498/22 ieskaitu ikmēneša maksājumos, kurus tas turpina maksāt *Novo Banco España*, piemērojot Direktīvas 2001/24 23. panta 1. punktu, kurā ir noteikts, ka reorganizācijas pasākumu īstenošana neietekmē kreditoru tiesības pieprasīt savu prasījumu un kredītiestādes prasījumu savstarpēju ieskaitu, ja šāds savstarpējs ieskaits ir atļauts ar tiesību aktu, kas attiecas uz kredītiestādes prasījumu. Tomēr šķiet, ka šī tiesību norma šajā lietā nav piemērojama, jo, pirmkārt, reorganizācijas pasākuma dienā pārmaksāto procentu prasījums nepastāvēja, jo spriedums *Gutiérrez Naranjo* u.c. vēl nebija ticis pasludināts, un, otrkārt, prasījuma par maksājamiem procentiem, kuru samaksas termiņš ir iestājies un kas netika nodots *Novo Banco España*, debitors nav tas pats, kas ikmēneša iemaksu kreditors.

135. Ņemot vērā šos apstākļus, es ierosinu Tiesai atbildēt, ka Direktīvas 2001/24 3. panta 2. punkts un Direktīvas 93/13 6. panta 1. punkts, lasot tos kopsakarā ar Hartas 17. un 38. pantu un vispārējo tiesiskās drošības principu, ir jāinterpretē tādējādi, ka tie neliedz atzīt uzņēmējā dalībvalstī tāda izcelsmes valsts kompetentās administratīvās iestādes lēmuma sekas, ar kuru reorganizācijas pasākuma veidā ir paredzēta pagaidu bankas izveide un bankas, kura nav ekonomiski darboties spējīga, pasīvu saglabāšana attiecībā uz pienākumu atmaksāt saskaņā ar negodīgu noteikumu saņemtos procentus vai samaksāt summas, kas pienākas saskaņā ar pirmslīgumiskām vai līgumiskām saistībām.

V. Secinājumi

136. Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, ierosinu Tiesai uz *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa, Spānija) uzdotajiem jautājumiem atbildēt šādi:

1) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2001/24/EK (2001. gada 4. aprīlis) par kredītiestāžu reorganizāciju un likvidāciju 3. panta 2. punkts un 6. pants, lasot tos kopsakarā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 21. panta 2. punktu un 47. panta pirmo daļu,

   ir jāinterpretē tādējādi, ka,

ja nav veikta šīs direktīvas 6. panta 1. punktā paredzētā publicēšana, tie neliedz citā dalībvalstī, kas nav izcelsmes dalībvalsts, atzīt tāda reorganizācijas pasākuma sekas, ar kuru ir izveidota pagaidu banka, daļēji nododot pienākumus un atbildību, pirms tiek celta prasība tiesā, lai panāktu sākotnēji pastāvošā prasījuma pret banku iestādi, kurai tika piemērots šis reorganizācijas pasākums, atzīšanu un samaksu, ja vien tiek ievēroti līdzvērtības un efektivitātes principi.

2) Direktīvas 2001/24 3. panta 2. punkts, lasot to kopsakarā ar Pamattiesību hartas 47. pantu un vispārējo tiesiskās drošības principu,

ir jāinterpretē tādējādi, ka

privātpersonas nevar atsaukties uz tiesiskās paļāvības aizsardzības principu attiecībā uz pagaidu banku, kas ir privāto tiesību struktūra bez prerogatīvām, kas pārsniegtu parastās tiesības, un kas ir izveidota kā reorganizācijas pasākums bankai, kuras klienti viņi sākotnēji bija, lai sauktu šo pagaidu banku pie atbildības attiecībā uz pirmslīgumiskiem un līgumiskiem pienākumiem, kas saistīti ar līgumiem, kuri noslēgti ar banku, uz kuru attiecās reorganizācijas pasākums.

3) Direktīvas 2001/24 3. panta 2. punkts un Padomes Direktīvas 93/13/EEK (1993. gada 5. aprīlis) par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos 6. panta 1. punkts, tos lasot kopsakarā ar Pamattiesību hartas 17. un 38. pantu un vispārējo tiesiskās drošības principu,

ir jāinterpretē tādējādi, ka

tie neliedz atzīt uzņēmējā dalībvalstī tāda izcelsmes valsts kompetentās administratīvās iestādes lēmuma sekas, ar kuru reorganizācijas pasākuma veidā ir paredzēta pagaidu bankas izveide un bankas, kura nav ekonomiski darboties spējīga, pasīvu saglabāšana attiecībā uz pienākumu atmaksāt saskaņā ar negodīgu noteikumu saņemtos procentus vai samaksāt summas, kas pienākas saskaņā ar pirmslīgumiskām vai līgumiskām saistībām.